

buvo įkurtas Mykolo Žilinsko fondas jauniems istorikams remti²⁸², Juozo Milvydo – Kauno technologijos universitete, prof. Birutės Ciplijauskaitės – Vytauto Didžiojo universitete Kaune, Leono Maskaliūno – Vilniaus Gedimino technikos universitete, Vytauto Mikūno – Vilniaus universitete, prof. Romo Viskantos – Lietuvos energetikos institute, Stasės Cukuraitės ir Václavo Tallat-Kelpšos – Aleksandro Stulginskio universitete. Fondas su Lietuvos universitetais yra sudaręs sutartis. Pagal tas sutartis universitetų fakultetai skelbia konkursus ir nustato kriterijus. Fakultetų vadovų sudarytos komisijos atrenka tinkamus kandidatus premijoms ir stipendijoms gauti. Yra fiksuota, kad iki 2005 m. daugiau kaip 800 studentų gavo Vydūno fondo stipendijas²⁸³. O štai nuo 2007 m. VJF paskyrė 531 stipendiją. 2017 m. stipendijos skiriamos Lietuvoje studijuojantiems skautams, aktyviems ir pažangiems Studentų skautų, Lietuvos skautijos, visų kitų skautiškų organizacijų nariams ir kitiems lietuviams studentams²⁸⁴.

Labai reikšminga fondo veikla – remti knygų leidybą. 1990 - 2016 metais fondas išleido arba finansiškai parėmė 38 leidinius. Pavyzdžiui, Mečislovas Jučas *Žalgirio mūšis* (1990), Vydūnas *Mano tėvynė* (1993 ir 1999), Juozas Jakštas *Nepriklausomos Lietuvos istorija* (1992), Stasys Yla *Skautų maldos* (1997), Edvardas Gudavičius *Lietuvos istorija nuo seniausių laikų iki 1569 metų* (1999), Vacys Bagdonavičius *Sugrįžti prie Vydūno* (2001), Bernardas Brazdžionis *Roads and Crossroads* (2002), Jūratė Rosales *Goths and Balts. The Missing Link of European History* (2005), Vytautas Černius *Žmogaus vystymosi kelias nuo vaikystės iki brandos* (2006), paremtas antras papildytas Nijolės Gaškaitės knygos *Pasipriešinimo istorija 1944-1953 metais* leidimas ir kt.²⁸⁵ Leidinių rėmimas tęsiamas toliau.

Fondo atstovai Lietuvoje: Edmundas Kulikauskas – 1995-2007 m. ir Jolita Buzaitytė-Kašalynienė (nuo 2008 m.).

8. Kitų organizacijų, draugijų ir pavienių asmenų materialinė pagalba Lietuvos žmonėms

Atkurtą Lietuvos nepriklausomybę, kuriai labai daug ko trūko, JAV lietuviai stiprino gausiomis ir dosniomis iniciatyvomis. Jie, šalia jau veikusių, greitai kūrė įvairias organizacijas, naujus fondus, kurie rinko aukas ir materialines gėrybes tarp

282 Namikienė, A. Vydūno fondas. Prasmingo darbo sukaktis. *Pasaulio lietuvis*, 2002, birželis, nr. 6, p. 18.

283 Vydūno Fondas <http://www.vydunofondas.net/> (žiūrėta 2017 10 07)

284 *Vydūno jaunimo fondo 65-metis*. Išleido Vydūno jaunimo fondas. Lemont, Ill., 2017, p. 34.

285 *Ten pat*, p. 28; *Vydūno fondui – 55*. Išleido Vydūno fondas, Chicago, Illinois, 2010, p. 170, 196-197.

Lithuanian Mercy Lift emblema. <http://lithuanianmercylift.org/prevention.html>

išeivių ir anglakalbių amerikiečių ir siuntė į Lietuvą. Tai puikūs labdaros ir savanoriavimo pavyzdžiai, akivaizdus nuoširdžios ir nesavanaudiškos pagalbos savo Tėvynei pasireiškimas. JAV lietuviai aukojo savo pinigus, daiktus, laiką, darbą, energiją, norėdami nors kiek pagelbėti sunkioje padėtyje atsidūrusiems savo tautiečiams Lietuvoje. Jau nekalbant apie įvairiapusį giminių rėmimą (ne tik siuntiniais ir pinigais, bet ir iškvietimais pas save į JAV, laikiniais įdarbinimais ir pan.). Tai taip pat didžiulės išėivių išlaidos, kurių nebus įmanoma apskaičiuoti ir įvertinti pinigine išraiška.

Didesnė galimybė yra aptarti susikūrusių organizacijų, bent pagrindinių, veikimą ir jų pagalbą Lietuvai. Ypač pirmuoju – 10-15 metų laikotarpiu.

„Lithuanian Mercy Lift“ organizacija

Sumanymas kurti *Lithuanian Mercy Lift* (toliau – LML) organizaciją (Lietuvių gailėstingumo kėlimas) kilo 1990 metais, kai Lietuva kentė nuo Maskvos ekonominės blokados. Tų metų balandžio mėnesį *Lithuanian Hotline* pasiuntė insulino ir antibiotikų siuntą (40 dėžių) sergantiems diabetu. Siunta Lietuvą pasiekė gegužės 21 d. Pirmasis siuntinys nelengvai skynėsi kelią į Lietuvą. Vėžtas per Varšuvą, jis buvo sulaukytas ties Lietuvos ir Lenkijos siena. Tik įsikišus Algirdui Mykolui Brazauskui (Lietuvos vicepremierui) siuntinys buvo įleistas į šalį. Šis, pirmasis, pavykęs humanitarinis projektas tuo neužsibaigė – *Lithuanian Hotline* nariai įkūrė naują organizaciją – *Lithuanian Mercy Lift*, kuri sėkmingai veikė daugiau kaip 20 metų, padėdama Lietuvos sveikatos apsaugos sistemai ir Lietuvos žmonėms. Petras Jokubauskas sukūrė LML ženklą – motina ant rankų laiko vaikutį.

Per tą laiką suteikta paramos už milžinišką 126 690 425 JAV dolerių sumą – atsiųsta 612 konteinerių su vaistais, gydymo priemonėmis ir kasdieniais reikmenimis, pagelbėta 150 ligoninių, vaikų ir senelių globos namų, išgelbėta šimtai gyvybių. Vykdyta keliolika programų įvairiuose medicinos sektoriuose, leidusių pagerinti Lietuvos medikų veiklą. Organizacija veikė įvairiomis kryptimis: autizmo programai buvo skirta 39 400 dol., krūties vėžio profilaktikai – per 200 000 dol., dantų priežiūrai – 23 000 dol., diabeto programai – per 62 000 dol., sveikatos apsaugos švietimui – per 515 000 dol., tuberkuliozės profilaktikai – per 132 000 dol., vaistams ir reagentams – per 300 000 dol., savižudybių prevencijai – per 25 000 dol., ŽIV/AIDS gydymui – 106 750 dol.²⁸⁶

²⁸⁶ *Dvidešimt metų su Lietuva. Lithuanian Mercy Lift*. Redaktorius Kašauskas, S. Vilnius: Artlora, 2011, 36 p.; Vaškevičius, A. „Lithuanian Mercy Lift“ savo veiklą baigė skambiu akordu. *Draugas*, 2011, liepos 9, nr. 88, p. 4; Antanaitis, A. Paramos Lietuvai sąjūdis: pasaulio lietuvių istorijos apžvalga ir užsienio lietuvių pagalba atsikuriančiai Lietuvos valstybei 1987-1993 m. Asmenybės. 1990-2015 m. *Lietuvos pasiekimai*. Kaunas: VŠĮ Leidybos idėjų centras, 2015, p. 77.

Dar buvo nupirkti keturi automobiliai: du mikroautobusai – vežioti neįgalius vaikus iš namų į mokyklą ir dvi greitosios pagalbos mašinos (visi išsiųsti į Alytų, Kretینگą ir Prienus). Per 1990-2000 m. laikotarpį Lietuvą pasiekė medikamentų ir humanitarinės šalpos daugiau nei už 91 mln. dolerių²⁸⁷.

Aktyviai prie LML veiklos prisidėjo: Aušrinė Karaitis, Viligailė ir Jurgis Lendraitis (abu apdovanoti LDK Gedimino I laipsnio ordinais), Aušrelė Sakalaitė, Rasa Lakas, Audronė ir Rimas Gulbinai, Virga ir Petras Jokubauskai, Pranutė Šlutienė (apdovanota LDK Gedimino I laipsnio ordinu), Rita Riškienė, Angelė Dirkienė, Laima Jurkūnienė, Jurgis Riškus, Vacys Šaulys, Gražina Kasparaitienė, Leonidas Ragas-Ragauskas (apdovanotas „Už nuopelnus Lietuvai“ ordino Komandoro kryžiumi), Daina Rudaitienė, Virga Rimeikienė, Raminta Vaitėnaitė-Jacobs, Vilius Dundzila, Aleksandras R. Domanskis, Dainius Dumbrys²⁸⁸ ir daugelis kitų talkininkų. Visi darė nemokamai, aukojo savo laiką Lietuvos gerovei. Organizacijos prezidentai: J. Riškus – 1990-1993 m., J. Lendraitis – 1993-2000 m., A. Karaitis – 2004-2011 m.

1990 metais LML į Lietuvą pasiuntė 6 konteinerius ir paruošė dar vieną (neišsiuntė tais metais, nes trūko lėšų transportavimui). Visi buvo pripildyti vaistų, cheminės medžiagos, medikamentų, medicinos instrumentų. Visa tai buvo arba nupirka už gautas išėivijoje aukas (pirko net Europoje, o vėliau – ir Lietuvoje), arba vaistus kaip auką gavo iš asmenų, bet ir iš įvairių kompanijų (pavyzdžiui, pirmoji auka – 100 000 dol. vertės vaistai buvo gauti rugsėjo mėn. iš *Lyphomed* vaistų kompanijos Chicago's apylinkėje). Septynių konteinerių turinys buvo įvertintas 3 178 513 dol. Pradžioje LML už konteinerių transportavimą mokėjo pinigais iš surinktų aukų – vieno konteinerio atgabenimas kainavo apie 7000-8000 dol.²⁸⁹ Po to persiuntimu veltui pasirinko *Christian Relief Service* organizacija, į kurią kreipėsi LML atstovai. Kai konteineriai jau nebebuvo siunčiami į Lietuvą, ši organizacija kas mėnesį skirdavo 1200 dol. Lietuvos ligoninėms – reagentams įsigyti. Jos vadovai, kaip ir LML atstovai, dažnai vykdavo į Lietuvą pasižiūrėti, kur tos siuntos nueina, kam jos tenka²⁹⁰. 1994 m. iš visų organizacijų, kurios į Lietuvą siuntė medicinos pagalbą iš JAV, LML pagalba sudarė 50%²⁹¹.

Ne kartą LML vadovai yra pažymėję, kad buvo nelengva rasti rėmėjų, patikimų kelių siuntoms į Lietuvą. Kai kurios didesnės JAV kompanijos norėjo padėti

287 „Lithuanian Mercy Lift“ vadovų kreipimasis. *Amerikos lietuvis*, 2001, sausio 6, nr. 1, p. 6.

288 Kavaliauskienė, D. „Lithuanian Mercy Lift“ – 15 metų žingsnis po žingsnio kartu su Lietuva. *Amerikos lietuvis*, 2005, spalio 29, nr. 44, p. 17; Cidzikaitė, D. 20 metų nenutrūkstamos paramos Lietuvai. *Draugas*, 2010, lapkričio 27, nr. 226, p. 5.

289 Rasa M. Lakas. Lithuanian Mercy Lift veikla. *Draugas*, 1990, gruodžio 8, nr. 239, p. 7.

290 Tikslas – pagalba tėvų gimtinei. *Amerikos lietuvis*, 2006, balandžio 29, nr. 17, p. 13.

291 Lendraitis, J. Šalpa Lietuvai. Jos organizavimas, pristatymas, paskirstymas. *Pasaulio lietuvis*, 1994, vasaris, nr. 2, p. 7.

„Lithuanian Mercy Lift“ – 15 metų žingsnis po žingsnio kartu su Lietuva

▶ ATKELTA IŠ 16 PSL.

mos turi galimybę įsigyti tokias pompas, kurios kartais gali išgelbėti sergančiojo gyvybę.

Vasarą Lietuvoje organizuotos stovyklos, kuriose poilsiaavo vaikai, sergantys diabetu. Prie stovyklų organizavimo ir finansavimo prisidėjo ir „LML“. Stovyklose vaikai ne tik poilsiauja, bet ir yra mokomi, kaip laikytis dietos, kaip susileisti insuliną, bendrauja tarpusavyje, dalinasi patirtimi. Viena tokia stovykla vyko Plateliuose bei Druskininkuose, kur lankėsi ir „LML“ organizacijos nariai.

Labdaringo pokylio pelnas - diabetu sergantiems Lietuvos vaikams

„Lithuanian Mercy Lift“ organizacija bando padėti Lietuvos vaikams, sergantiems diabetu, įsigyti bet kokių priemonių, tarp jų – ir insulino pompų, palengvinančių kovą su klatinga nepagydoma liga. Viena iš pagalbos sričių – informacijos pateikimas ir visuomenės švietimas. Lietuvoje yra įsikūrusios diabetikų asociacijos, kurios vienija diabetu sergančiuosius ir bando savo išgalėmis padėti diabetikams kovoti su liga. LML taip pat nori prisidėti prie tos kovos ir paremti diabetikų asociacijas pinigais.

Lapkričio 12 dieną „Lithuanian Mercy Lift“ netoli Čikagos esančiame Morton Arboretum (Lisle, IL) organizavo labdarinę pokylį, kurio metu visos surinktos lėšos bus skirtos Lietuvos diabetu sergantiems vaikams gydyti. Atvykti į pokylį ir dalyvauti jo metu rengiamuose aukcionuose gali kiekvienas norintis, nusipirkęs bilietą (skubėkite jų įsigyti!).

Pokylyje dalyvaus daug žymių amerikiečių, garbės svečiais bus

„Lithuanian Mercy Lift“ organizacijos susirinkimas

Autorės nuotr.

Ilinojaus senatorius Richard Durbin ir „Christian Relief Services“ administratorė Jenifer Patterson. Trumpos programos metu bus apdovanoti žmonės, kurie labiausiai nusipelnė ir nesavanaudiškai padėjo organizuojant labdarą Lietuvai. Jie bus pagerbti tautinėmis juostomis, specialiai tam išaustomis Lietuvoje. Bus rengiamas tyfusis aukcionas (jo metu prie parduoti sustatytų daiktų kiekvienas norintis parašo savo kainą, o kai aukcionas baigiasi, daiktas parduodamas tam, kuris užrašė didžiausią kainą), kurio metu bus galima įsigyti daug meno, juvelyrinių kūrinių, poilsį vasarnamyje ir kt. Taip pat vyks loterija, kurios metu bus galima laimėti kelionę į Lietuvą.

Baliuje svečiai bus vaišinami gurmaniškais patiekalais (ikra, lašiša ir kt.). Organizatoriai žada, kad tai bus net geresnis pokylis už žinomus Vienos balius Lietuvoje.

Pokylys vyks gamtos sode Morton Arboretum lankytojų salėje. Gros broliai Švabai, vyks šokiai.

Pokylio tema – „Iš širdies“, todėl ir salė bus dekoruota raudonos ir baltos spalvos rožėmis. Raudona spalva simbolizuoja meilę ir širdį, o balta – nekaltus vaikus.

Reikalingos informacijos gauti ir bilietų į labdarinę balių užsisakyti galite pas Laimą Jurkūnas tel. 847-636-7797 arba 708-354-4835.

Daugiau informacijos apie organizacijos veiklą galima rasti internetiniame puslapyje www.lithuanianmercyliift.org

Organizacijos narių pasiaukojimą įvertino Lietuva

Lietuvos prezidentai už nuopelnus ir paramai Lietuvai tris „Lithuanian Mercy Lift“ narius apdovanojo Kunigaikščio Gedimino I laipsnio ordinais.

Viligailei Lendraitis ordinau įteikė prezidentas Valdas Adamkus, o Jurgiui Lendraičiui ir Pranci Šlutienei – prezidentas Algirdas Mykolas Brazauskas.

Dabar „LML“ organizacijos valdyboje ir taryboje dalyvauja:

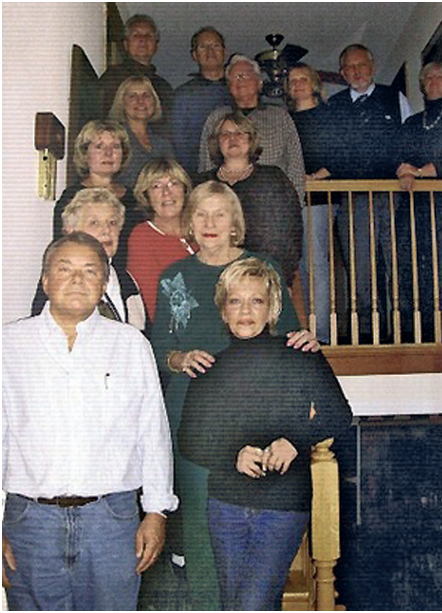
Aušrinė AE Karaitis (prezidentė), Raminta Vaitėnas Jacobs, Aušrelė Sakalas, Laima Jurkūnas, Aleksandras R. Domanskis, Jurgis G. Lendraitis, Viligaile Lendraitis, Francis M. Šlutas, Petras Jokubauskas, Virginija Jokubauskas, Angelė Dirks, Leonidas Ragas, Daina Rudaitis, Vacys Šaulys, Vilius Dundzila, Virga Rimeika. Artėjančio pokylio komiteto pirmininkė – Daiva Meilienė. Nijolė Bauža rūpinasi salės puošimu, Rita Stončienė organizuoja tyliųjų aukcioną, Marytė Utz atsakinga už bilietų platinimą ir skelbimus spaudoje.

Visų Lietuvos žmonių vardu norime padėkoti „Lithuanian Mercy Lift“ organizacijai, jos nariams, aukojantiems savo energiją ir laiką, organizacijos ir parapišties Amerikos žmonėms, kurie aukoja pinigus, važiuoja į Lietuvą, kad pasidalintų profesine patirtimi. O taip pat - visiems, kurie ateis į pokylį bei aukos pinigus, taip padėdami diabetu sergantiems Lietuvos vaikams.

Straipsnis apie LML laikraštyje „Amerikos lietuvis“. „Amerikos lietuvis“, 2005, spalio 29, nr. 44, p. 17

Lietuvai, bet turėjo pasirašę sutartis su SSRS, todėl vėliau atsisakė bendradarbiauti su LML²⁹². Tačiau talkininkai buvo rasti. *Lithuanian Mercy Lift* talkino ne tik *Christian Relief Service*, bet ir *Salvatorian Mission (Brother Regis Fust)*, *Holy Cross Hospital, University of Illinois (Chicago)*, *University of Wisconsin (Madison)*, *Americares (Connecticut)*, *SIMS Portex (Keene, NH)*, *Allegiance Healthcare (Missouri)*. Tai LML aktyvistų nuopelnas, sugebėjimas pritraukti šių organizacijų paramą. O taip pat LML dirbo kartu su kitomis organizacijomis ir padėjo joms persiųsti jų siuntas į Lietuvą. Tai:

292 Kavaliauskienė, D. „Lithuanian Mercy Lift“ baigia savo veiklą. *Amerikos lietuvis*, 2011, vasario 10, nr. 17, p. 6.

LML savanoriai 2012 m.: Jurgis Lendraitis, Nijolė Bauža, Aušrelė Sakalaitė, Pranė Šlutienė, Gražina Kasparaitis (su raudonu megztiniu), Virginija Jokubauskienė, Aušrinė Karaitis, Viligailė Lendraitis, Pranas Jurkus, Petras Jokubauskas, dr. Leonidas Ragas, Virginija Remeikienė, Vacys Šaulys, Laima Jurkus. <http://www.kamane.lt/layout/set/print/Naujienos/2012-metai/Rugsejis/Fotografija/>

„Saulutė“ (Chicago’je ir New York’ke), „Vaikų vil-tis“ (Chicago’je), Tautos fondas (New York’e), *St. Andrews Church* (Philadelphia’joje), *Rotary Clb* (Tulsa, Oklahoma’oje), *S.O.S. Lithuania* (Miami, Florida’oje), „Našlaičių globa“ (Chicago’je), *Ki-wanis Club* (Madison, Wisconsin’e)²⁹³.

Šiai labdarinčiai organizacijai kiekvienais metais aukojo daug žmonių. Spaudoje nurodyta, kad kai kurie testamentu net paliko palikimus. Sąrašė, kuriuo remiantis siunčiami laiškai su prašymais aukoti, yra per 9000 aukotojų pavardžių visose JAV. Yra organizacijų ir asmenų, kurie pervesdavo net po kelis tūkstančius dolerių. Tokiu būdu į LML sąskaitas kasmet būdavo per-vedama per 100 000 dolerių. Be to, kiekvienais metais buvo organizuojama loterija, platinami bilietai, o visas gautas pelnas ėjo į organizacijos kasą. Taip pat kiekvieną pavasarį Nijolės Lucia grožio salone rengta SPA diena, kurios metu surinkti pinigai taip pat būdavo perduodami LML²⁹⁴.

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, siun-toms siųsti atsirado įvairių suvaržymų ir apribo-jimų. JAV įmonės vis dažniau užsimindavo, kad

Lietuva jau pakankamai stipri ekonomiškai, ji nėra trečiojo pasaulio šalis, ir pati jau gali mokėti už vaistus. Siuntos buvo sustabdytos 2006 metais, bet buvo pereita prie programų vykdymo: krūties vėžio patikrinimo moterims programos, diabetu sergančių vaikų aprūpinimo insulino pompomis programos ir kt. Buvo nuspręsta remti Lietuvos verslą, iš jų perkant vaistus ir tai, ko reikia žmonių sveikatai²⁹⁵. 2011 m. LML savo veiklą sustabdė. Organizacijos vicepirminikė A. Sakalaitė pažy-mėjo, kad LML savo misiją įvykdė ir padarė viską, ką galėjo. Pagerbiant LML vei-kėjus ir paminint organizacijos veiklos 20-metį Lietuvoje buvo parengta fotografijų paroda, kurioje atsispindėjo svarbiausi organizacijos veiklos etapai. Ekspozicija ke-

293 Kavaliauskienė, D. „Lithuanian Mercy Lift“ – 15 metų žingsnis po žingsnio kartu su Lietuva. *Amerikos lietuvis*, 2005, spalio 29, nr. 44, p. 16.

294 Kavaliauskienė, D. Aukotojai neleidžia uždaryti „Lithuanian Mercy Lift“. *Amerikos lietuvis*, 2008, gegužės 24, nr. 21, p. 24; „Lithuanian Mercy Lift“ (aukos). *Ten pat*, 2007, rugsėjo 8, nr. 36, p. 44; *Tas pats. Ten pat*, 2008, rugsėjo 13, nr. 37, p. 34 ir kt.

295 *Dvidešimt metų su Lietuva. Lithuanian Mercy Lift*. Redaktorius Kašauskas, S. Vilnius: Artlora, 2011, p. 8.

liavo iš Kauno į Panevėžį, Šiaulius ir kitus miestus, kurių gydymo įstaigoms ši labdarinė organizacija buvo suteikusi reikalingą paramą²⁹⁶.

Lietuvių katalikų religinės šalpos veikla šiandien

Kita stambi šalpos organizacija, įsikūrusi, kaip jau žinome, dar gerokai prieš Lietuvos nepriklausomybės atstatymą – Lietuvių katalikų religinė šalpa (LKRŠ). Jos pagrindinė veikla nukreipta remti katalikų tikėjimą Lietuvoje, remti vargstančius. 1990 m. Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę, kaip sakė buvusi LKRŠ reikalų tvarkytoja Vida Jankauskienė, „šalpos poreikiai labai pasikeitė ir, norint daugiau padėti Lietuvos Bažnyčiai šiuo svarbiu atgimimo laikotarpiu, LKRŠ įvyko persitvarkymas, sumažinant darbuotojų skaičių ir daugiau dėmesio skiriant finansinei, o ne materialinei pagalbai“²⁹⁷.

Nepriklausomybės pradžioje išryškėjo akivaizdus sveikatos apsaugos sistemos atsilikimas, lyginant su tuometine Vakarų sistema. Nebuvo nei vaistų, nei modernių medicinos aparatų, kitų būtiniausių priemonių. LKRŠ pradėjo vykdyti „Gyvybės Lietuvai“ projektą, kuriam vadovavo Rasa Razgaitienė. Vien per 1990 m. LKRŠ medicininė parama Lietuvai viršijo pusę milijono JAV dolerių. Pavyko pritraukti nemažą būrį rėmėjų (kompanijų, organizacijų, ligoninių). Per 1991 m. pirmąjį pusmetį į Lietuvą buvo išsiųsta beveik 4 milijonų dol. vertės skiepų, vaistų, tvarsčių, specialaus maisto kūdikiams, medicininės įrangos. Tarptautinė organizacija *World Medical Relief* paskyrė didelį kiekį aparatūros naujai steigiamai ir *Caritas* priklausančiai diagnostinei klinikai Kaune. Ši pusės milijono dolerių vertės dovana buvo gauta jungtinėmis LKRŠ ir Lietuvos vyčių pastangomis²⁹⁸. Buvo siunčiamos ir bendro pobūdžio siuntos: drabužiai, avalynė, žaislai, knygos, negendantis maistas, mokykliniai reikmenys, siuvimo mašinos ir kt. Visa tai buvo skirta senelių ir vaikų namams, Sibiro tremtiniais, daugiavaikėms šeimoms, katalikiškoms mokykloms, organizacijoms. Per dešimt metų po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo LKRŠ pasiuntė penkiasdešimt vieną 20 tonų sveriantį talpintuvą (konteinerį). Prie siuntų organizavimo prisidėjo, daiktus skirstė ir pakavo savanoriai, tarp kurių buvo dr. R. Šomkaitė, D. Širvytė, J.W. Kuncas, J. Rutchauskas, J. Majauskas, R. ir H. Collins, R. Didžbalis, Eitmantai, A. Bražinskas, L. Šležas, K. Arnold, dr. Levison, M. Cohen ir daugelis kt.²⁹⁹

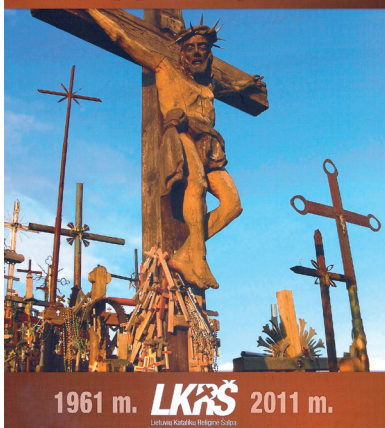
296 Vaškevičius, A. „Lithuanian Mercy Lift“ savo veiklą baigė skambiu akordu. *Draugas*, 2011, liepos 9, nr. 88, p. 4; JAV savanorių organizacijai „Lithuanian Mercy Lift“ - 20, atidaroma paroda <http://www.pavb.lt/lt/parodos-ir-renginiai/renginiai-anonsai/1138-jav-savonoriu-organizacijai-lithuania-mercy-lift-20-atidaroma-paroda> (žiūrėta 2017 07 05)

297 Timukienė, L. Vida Jankauskienė: „Šalpos ateitis yra šviesi“. Lietuvių katalikų religinė šalpa mini 50 metų. *Draugas*, 2011, nr. 137, p. 4.

298 *Lietuvių katalikų religinės šalpos veiklos fragmentai 1961-2011m. – Lithuanian Catholic Religious Aid. A Mosaic of Works*. Queens, New York, USA, 2012, p. 32-33.

299 *Ten pat*, p. 34.

VEIKLOS FRAGMENTAI

Knogos apie LKRŠ veiklą viršelis

LKRŠ organizacijos veiklos laukas labai platus – nuo paramos vargstantiems, bažnyčioms, vienuolijoms, seminarijoms, katalikiškoms švietimo įstaigoms, sielovadinei veiklai, net nuteistiesiems iki knygų, laikraščių leidybos rėmimo, katalikiško radijo išlaikymo, stipendijų skyrimo, jaunimo stovyklų, jaunimo organizacijų globojimo³⁰⁰. Kiek galima spręsti iš skelbtos informacijos, teikiama kasmetinė parama doleriais tikrai sviri. Pavyzdžiui, per 2005 m. pusmetį į Lietuvą buvo pasiųsta 349 866 dol. finansinės paramos, o jau 2006 m. parama siekė 742 059 dol. Tuo tarpu nuo 2008 m. lapkričio 1 d. iki 2009 m. spalio 31 d. parama padvigubėjo – 1 468 993 dol. Net 100 000 dol. buvo skirta internetiniam laikraščiui *Bernardinai.lt*, ku-

ris yra įsteigtas Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero provincijos. O štai bendra suma – daugiau nei 45 organizacijoms suteikta per 200 000 dol. pinigais ir kitos pagalbos³⁰¹.

Per 2009-2016 metus suteikta parama sudarė 9 000 395 dol. (vidutiniškai po 1 125 050 dol. per metus). Per tą laikotarpį 2010 m. yra dosniausi – 1 819 970 dol., mažiausia suma skirta 2016 m. – 843 135 dol.³⁰² Mažėjimo priežastis greičiausia bus ne tik Lietuvos ekonominio gyvenimo stiprėjimas, bet ir aukų srauto mažėjimas. Apie tai dar 2011 m. laikraštyje *Draugas* kalbėjo V. Jankauskienė. Tuo tarpu prašymų paramai nemažėja, atvirksčiai – jų daugėja, ir prašomos sumos nemažos. LKRŠ reikalų vedėjas S. Kungys, apžvelgdamas 2012-2014 m. statistiką, nurodė, kad bendra prašymų suma sudarė beveik 7,6 mln. dol., o prašymai iš dalies buvo patenkinti skiriant daugiau kaip 3,6 mln. dol. Jis teigė, kad nuo 2015 m. sausio 1 d. Lietuvoje įvedus euro valiutą, prašymų skaičius didės. Ir iš tiesų, jei 2014 m. iš katalikiškų organizacijų buvo gauta 354 prašymai, tai 2015 m. – 371 prašymas. 2016 m. rudenį, per pusmetį, buvo gauti 138 paramos prašymai, kai per tą patį laiką 2015 m. buvo gauta mažiau – 114 prašymų³⁰³.

Įdomumo dėlei žvilgterėkime į paramos – 843 135 dolerių paskirstymą 2016 metais. 204 200 dol. buvo paskirta katalikiškam ugdymui, seminarams, rekolekci-

300 Plačiau: *Ten pat*, p. 36-83.

301 Šulaitis, E. „Lietuvių katalikų religinė šalpa“ tęsia savo veiklą. *Amerikos lietuviai*, 2005, rugpjūčio 13, nr. 33, p. 26; Tas pats. Lietuvių katalikų religinės šalpos parama Lietuvos žmonėms. *Ten pat*, 2007, sausio 20, nr. 3, p. 18; Tas pats. Plati Lietuvių katalikų religinės šalpos veikla. *Ten pat*, 2010, sausio 2, nr. 1, p. 7.

302 *LKRŠ žinios 2009-2016* (dėkingas LKRŠ reikalų vedėjui Salvijui Kungiui už šios informacijos parūpinimą).

303 *Ten pat*; Kriaučiūnas, R. „Lašas“ vandenynė – per 1 mln. dol.! *Draugas*, 2015, sausio 6, nr. 2, p. 2; Kungys, S. Lietuvių katalikų veiklai paremti – 400 tūkst. dolerių. *Ten pat*, 2016, lapkričio 12, nr. 135, p. 2.

Rumbinių vaikai
džiaugiasi už LKRŠ
paramą įsigytu muzikos
centru. 1999 m. *Lietuvių
katalikų religinės šalpos
veiklos fragmentai 1961-
2011 m.* New York, 2012, p. 39

joms; 163 300 dol. paremta 23 žiniasklaidos (*Bernardinai.lt*, *VšĮ Katalikų radijo Mažoji studija*, *Bitutės žurnalo*, *Draugo laikraščio*, *Gudijos lietuvių mėnraščio* *Lietuvių godos*) ir 20 katalikiškos leidybos projektų; 149 535 dol. – vaikų ir jaunimo 68 stovykloms; 94 800 dol. paskirta 21 katalikiškam renginiui; 78 500 dol. – stipendijoms 38 studentams, studijuojantiems užsienyje, ir 34 000 dol. – parama Popiežiškajai lietuvių Šv. Kazimiero kolegijai lietuvių kunigų studentų gyvenimo išlaidoms sumažinti. Taip pat ir 92 500 dol. skirta atnaujinti pasenusiam ar įsigyti naujam inventoriui parapijose³⁰⁴. Reikia pasakyti, kad šie pinigai išsprendė daugelio žmonių problemas, kai kam buvo rimta parama išgyvenimui, dvasinis penas, nauji išpūdžiai, atgaiva draugų ratelyje stovyklose ir pan.

Pagrindiniai šalpos šaltiniai – tai aukotojai (privatūs asmenys, parapijos, fondai, organizacijos) ir palikimai. Stambesnę paramą LKRŠ gaudavo iš privačių fondų – *National Endowment for Democracy*, *Oak Tree Philanthropic Foundation*, *Canadian Catholic Biblical Association* ir kt. Taip pat didžiausi aukotojai asmenys ir organizacijos – prel. Vincas Bartuška, G. Levinskas, Luko/Užupio ir J. I. Valauskų fondai, prel. J. Prunskis, arkivysk. Č. Salatka, A. Snelius, G. Zaborskis, J. ir A. White, kun. S. W. Saulėnas, kun. V. Valkavičius ir daug kitų³⁰⁵. Tik nuo 2014 m. LKRŠ žiniaraštyje pradėtos fiksuoti aukos ir palikimai, aukotojų pavardės. Per 2014-2016 metų laikotarpį buvo šios įplaukos: 2014 m. – 62 086 dol. aukų ir palikimai – Vacio ir Anelės Steponis (100 000 dol.), Teklės Bogušas (30 900 dol.) bei Dorathy Degennaro (1000 dol.); 2015 m. – 34 633 dol. aukų ir palikimai – Cecilia Marie Zitkus (956 889 dol.), Vincent Waraske (58 000 dol.) bei Alfred Russas (2204 dol.); 2016 m. – 33 439 dol. aukų ir palikimai – John J. Siaurusaitis (116 664 dol.), Thadius Navickas (10 680 dol.), kun. Victor Skilandziunas (11 025 dol.) bei Eufemija Steponis (28 571 dol.)³⁰⁶.

304 *LKRŠ žinios 2016 metai.*

305 *Lietuvių katalikų religinės šalpos veiklos fragmentai 1961-2011m.* – *Lithuanian Catholic Religious Aid. A Mosaic of Works.* Queens, New York, USA, 2012, p. 113.

306 *LKRŠ žinios 2014-2016 metai.*

LKRŠ ŽINIOS

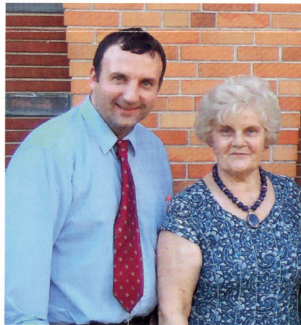
Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos Žiniaraštis
2012 m. pavasaris - žiema

64-25 Perry Ave. Masspeth, New York 11378 · tel. 718-326-5202 · www.LKRŠalpa.org

Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa

Nauji veidai LKR Šalpoje! Susipažinkime!

Po 18 metų nuširdaus, pasiaukojančio darbo, LKR Šalpos reikalų vedėja Vida Jankauskienė, nusprendė pasitraukti iš reikalų vedėjos pareigų. „Aš jokiū būdu nenutraukiu LKRŠ veiklos, neabejotinai bendradarbiausiu ir toliau“, - prizađėjo Vida Jankauskienė LKRŠ 50-mečio šventėje. Šiais metais Vida Jankauskienė buvo išrinkta į LKRŠ Direktorių Tarybą, kur ir toliau sėkmingai prisideda prie organizacijos veiklos savo patirtimi ir žiniomis. LKR Šalpos reikalų vedėjo pareigas, nuo birželio 1d., pradėjo eiti LKRŠ direktorius, Salvijus Kungys, kuris daugiau nei aštuonis metus buvo LKR Šalpos Tarybos direktorius ir aktyviai dalyvavo organizacijos veikloje. Salvijus Kungys yra gimęs Lietuvoje, mokėsi Vytauto Didžiojo universitete Kaune, kur įgijo Teologijos bakalauro laipsnį. Atvykęs į JAV, dirbo medicinos srityje ir aktyviai įsijungė į lietuvišką veiklą Niujorke. Salvijus Kungys yra taip pat ALT'o NY skyriaus pirmininkas. Jis eilę metų mokytojavo NY Maironio lituanistinėje mokykloje bei ruošė vaikus Pirmosios Šv. Komunijos bei Sutvirtinimo sakramentams. S.Kungys yra aktyvus lietuvių parapijos veikloje. Kartu su žmona Monika, jie augina tris dukras. Būdamas sąžiningas ir darbštus katalikas, gerai susipažinęs su katalikų Bažnyčios bei krikščioniškų organizacijų Lietuvoje padėtimi ir poreikiais, Salvijus Kungys, uoliai stengsis, kad LKR Šalpos organizacija ir toliau gyvuotų bei klestėtų.

LKRŠ pirmininkas prel. E. Putrimas dėkoja Vidai Jankauskienei už puikų darbą LKRŠ raštinėje.

NAUJOJI LKR ŠALPOS DIREKTORIŲ TARYBA IR RAŠTINĖS DARBUOTOJAI

Kun. Aurelijus Gričius OFM, prel. Edmundas Putrimas, Monika Sabalienė, Ilona Laucienė, Milda Palubinskas, kun. Jonas Šileika OFM, kun. John Puodžiūnas OFM, prel. Algimantas Bartkus, vysk. Gintaras Grušas, ses. Eugenia Lukošius, vysk. Paulius A. Baltakis OFM, Aldona Lingertalienė, Gintaras Cepas, Josephina Senken, Salvijus Kungys.

(Nuotraukoje nėra Vidos Jankauskienės, kun. Vytauto Volerio.)

„LKRŠ žinios. 2012 m. pavasaris-žiema“. Pirmas puslapis. J. Skirias asmeninis archyvas

LKRŠ vadovavo – direktorių tarybos pirmininkai: vysk. V. Brizgys (1961-1986), vysk. P. A. Baltakis (1986-2009), prel. Algimantas Bartkus (2009-2011), prel. Edmundas Putrimas (nuo 2011). Reikalų vedėjai: kun. S. Raila (1960-1976), kun. K. Pugevičius (1976-1992), Vida Jankauskienė (1993-2012), Salvijus Kungys (nuo 2012). LKRŠ taryboje yra 15 žmonių, ši organizacija yra dvasininkų rankose. Pasauliečių taryboje turi būti mažiau kaip pusė, nes bijoma, kaip yra pastebėjęs Romualdas Kriaučiūnas, kad jei jie taptų dauguma, lėšos gali nukeliauti kitoms, ne Bažnyčios reikmėms³⁰⁷. Šiuo metu taryboje ir LKRŠ raštinėje darbuojasi: vysk. P. A. Baltakis, kun. Gintaras Joni-

307 Kriaučiūnas, R. Lietuvių katalikų religinei šalpai – 50! *Draugas*, 2011, birželio 11, nr. 77, p. 3.

kas, S. Kungys, Vita Matusaitienė, Algirdas Lukošius (išdininkas), arkivysk. Gintaras Grušas, Vida Jankauskienė, Tadas G. Dabšys, Josephina Senken, prel. E. Putrimas, Milda Palubinskaitė, kun. John Puodžiūnas, Jūratė Žukauskienė, kun. Raimundas Bukauskas, kun. Vytautas Volertas, Monika Sabalis, kun. Jonas Šileika³⁰⁸.

Lietuvos vyčių talka

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę 1990 m. ir valstybei iškilus begalei problemų, į pagalbą savo senelių Tėvynei skubėjo ir Lietuvos vyčiai (*Knights of Lithuania*). Tuo metu Lietuvoje apsilankę JAV lietuviai vyčiai buvo sukrėsti vaistų, medicinos reikmenų trūkumu. Jai teikė visokeriopą pagalbą per savo turimus keturis fondus: Lietuvos vyčių fondą (*Knights of Lithuania Foundation*), „Pagalba Lietuvai“ (*Aid to Lithuania, Inc.*), Šv. Kazimiero gildiją (*St. Casimir's Guild*) bei Stipendijų fondą (*Scholarship Fund*). Dirbo kartu su Lietuvių katalikų religine šalpa³⁰⁹.

Didžiausia humanitarinė pagalba buvo teikiama per padalinį „Pagalba Lietuvai“, kurio sumanytojas ir steigėjas – Lietuvos vyčių garbės narys Robertas Boris (1930-2017). Iš pradžių padalinys ieškojo ir siuntė į Lietuvą vaistus, medicinos priemones bei įrangą, telkė lėšas jų persiuntimo išlaidoms padengti³¹⁰. Pirmieji konteineriai, kurių turinio vertė siekė beveik 4 mln. dol., Lietuvą pasiekė 1991 m. sausio 15 d., praėjus vos dviem dienoms po Sausio 13-osios įvykių Vilniuje. 2002 m. išsiųsta paskutinė medicininė siunta. Iš viso per 12 metų į Lietuvą buvo išsiųsti 92 konteineriai, kurių bendra vertė siekė per 71 mln. dolerių (kitais duomenimis, buvo išsiųsta 68 konteineriai, kurių bendra vertė siekė 55 mln. dol.). O per 9 metus buvo surinkta 579 000 dol. aukų finansuoti konteinerių persiuntimus į Lietuvą. Be to, buvo pasiųsta 50 000 dol. beturčių virtuvėms, vaikų centrams ir senelių prieglaudoms. Buvo palaikomi ryšiai su *Catholic Medical Mission Board*, New York'e ir *Pharmacists Without Borders* Prancūzijoje. Tai organizacijos, kurios paaukojo kelių milijonų dolerių vertės vaistų Lietuvai³¹¹.

Labdaringa vyčių parama pasiekė Vilniaus, Kauno, Marijampolės, Utenos ir kitų vietų medicinos įstaigas bei socialinius centrus. Iš visur ateidavo nuoširdžios padėkos. Pavyzdžiui, Joniškio rajono centrinės ligoninės vadovas Edmundas Baltakis savo laiške, datuotame 1996 m., rašė: „Nuoširdžiai dėkojame už rūpestį Joniškio rajono centrinei ligoninei šiais itin mums sunkiais laikais, kai praktiškai neįmano-

308 LKRŠ žinios 2016 metai.

309 Mikalauskas, M. A. Vaistų ir medicinos priemonių siuntimas Lietuvai. *Draugas*, 1991, sausio 10, nr. 6, p. 2; Lietuvos vyčiai. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Vilnius: MELI, 2008, t. 13, p. 349.

310 Boris, R. Lietuvos vyčių pagalba Lietuvai. *Draugas*, 1991, sausio 3. nr. 1, p. 2.

311 Juškaitė-Švobienė, R. Vardan tos Lietuvos. Atsisveikinome su Lietuvos vyčių organizacijos veikėju Robert S. Boris. *Draugas*, 2017, balandžio 25, nr. 47, p. 11; Dar veiklūs, bet Lietuvoje primiršti (2013-08-18) <https://slaptai.lt/zyme/slaptos-organizacijos/> (žiūrėta 2017 08 01)

Lietuvos vyčių 95-asis seimas 2008 m. „Draugas“, 2008, rugpjūčio 15 d.

ma gauti medikamentų ir medicinos knygų³¹².

Nuo 2002 m. „Pagalba Lietuvai“ ėmėsi kitos veiklos. Ji nusprendė remti nuo 1989 m. Vilniuje arkivyskupijos įsteigtas tokias Caritas programas kaip labdaros valgykla „Betanija“, vaikų dienos centras „Angelo viltis“, Visų Šventųjų dienos centrą bei paauglių namus. Taip pat prisidėjo prie programos „Klierikų išūnimas“ įgyvendinimo. Nuo 1999 m. iki 2007 m. šiai programai organizacija paaukojo 473 244 dol. Gailestingosios Motinos Teresės nakvynės ir globos namai buvo trečioji programa. Ketvirtoji programa parėmė Vilniaus arkivyskupijos Amatų mokyklą. 2007 m. gruodžio 31 d. „Pagalba Lietuvai“ savo sėkmingą veiklą sustabdė³¹³.

R. Boris 1989 m. taip pat įsteigė Lietuvos vyčių padalinį – Šv. Kazimiero gildiją, kuri rėmė ir remia popiežinę Šv. Kazimiero lietuvių kolegiją Romoje. Kiekvienais metais skiriamos lėšos klierikų išlaikymui ir įvairiems pastato remonto darbams. Pavyzdžiui, 2009 m. į Romą išsiųsta 80 000 dol. auka Šv. Kazimiero kolegijos remontui. 2013-2014 m. skirta 300 000 dol., 2016 m. – 100 000 dol., o 2017 m. – 52 400 dol. Paramą yra gavę įvairūs paramos fondai, organizacijos, remiančios Lietuvą; ligoninės, vienuolynai, draugijos, JAV lietuvių spauda; Šiaulių vyskupijos pastoracinio centro statyba ir daugelis kitų³¹⁴. Labdara tęsiama toliau.

Iš Lietuvos vyčių fondo investicijų gaunamos palūkanos leidžia organizacijai ir toliau vykdyti labdarinę veiklą. Kasmet palūkanos išdalinamos kaip stipendijos aukštojo mokslo siekiantiems jauniems vyčiams. Iš viso jaunųjų vyčių stipendijoms buvo išdalinta per 5000 dol. Taip pat rengiami kasmetiniai rašinių konkursai, kurių prizininkai gauna atitinkamas premijas (nuo 50 iki 150 dol.). Rašinių tems įdomios: *Kaip galima sutaupyti ir gauti daugiau pinigų Vyčių organizacijai?; Kaip gali Vyčiai garsinti Lietuvą tarp kitų tautybių žmonių?; Kodėl džiaugiuosi būdamas lietuviu?; Mano geriausias ir smagiausias prisiminimas dalyvaujant.*³¹⁵

Iš Lietuvos vyčių fondo investicijų gaunamos palūkanos leidžia organizacijai ir toliau vykdyti labdarinę veiklą. Kasmet palūkanos išdalinamos kaip stipendijos aukštojo mokslo siekiantiems jauniems vyčiams. Iš viso jaunųjų vyčių stipendijoms buvo išdalinta per 5000 dol. Taip pat rengiami kasmetiniai rašinių konkursai, kurių prizininkai gauna atitinkamas premijas (nuo 50 iki 150 dol.). Rašinių tems įdomios: *Kaip galima sutaupyti ir gauti daugiau pinigų Vyčių organizacijai?; Kaip gali Vyčiai garsinti Lietuvą tarp kitų tautybių žmonių?; Kodėl džiaugiuosi būdamas lietuviu?; Mano geriausias ir smagiausias prisiminimas dalyvaujant.*³¹⁵

312 Ten pat.

313 Dar veiklūs, bet Lietuvoje primiršti (2013-08-18) <https://slaptai.lt/zyme/slaptos-organizacijos/> (žiūrėta 2017 08 01)

314 Duomenys surinkti iš informacijos apie Lietuvos vyčių suvažiavimus laikraščiuose *Draugas* ir *Amerikos lietuvis*.

315 Juškaitė-Švobienė, R. Pasitinkame naujas viršūnes. 103-iajam metiniam suvažiavimui pasibaigus. *Draugas*, 2016, rugpjūčio 16, nr. 97, p. 5; Juškaitė-Švobienė, R. Lietuvos vyčių 104-ajam metiniam suvažiavimui pasibaigus. *Ten pat*, 2017, rugpjūčio 8, nr. 91, p. 5.

Lietuvos vyčiai, švenčiantys 100 metų veiklos sukaktį, jubiliejų paženklino Šv. Kazimiero kapinėse pastatydami paminklą Šiluvos Marijai. „Draugas“, 2014, gegužės 5 d.

2003 m. švenčiant organizacijos 90-metį, įkurtas dar vienas padalinys – Šiluvos Švč. Mergelės Marijos fondas. Už jo lėšas sukurtas ir išlaikomas internetinis puslapis skleidžia žinių apie Švč. Mergelės Marijos apsišviečiamą Šiluvoje, anglakalbiai supažindinami su Lietuva, jos istorija bei kultūra³¹⁶. Puikus akcentas pažymint organizacijos 100-metį – Šiluvos Švč. Mergelės Marijos paminklo Šv. Kazimiero kapinėse Chicagoje pastatymas³¹⁷.

Pinigai, skiriami labdarai, kaupiami iš kasmetinių aukų ir palikimų. Pavyzdžiui, 2005 m. buvo gauta aukų 27 681 dol., 2009 m. – 23 100 dol., 2011 m. – 6670 dol., 2014 m. (iki birželio 30 d.) – 7025 dol., 2016 m. (iki birželio 30 d.) – 3780 dol., 2017 m. (iki birželio 30 d.) – 6835 dol. Surenkamų aukų, deja, mažėja, mažėjant narių skaičiui. Didelė parama – gaunami palikimai. Pavyzdžiui, 2008 m. buvo gauti du palikimai, sudarantys beveik 150 000 dol., 2012 m. – Theresa Mažeikos palikimas – arti 418 000 dol., 2013 m. – kun. J. Walter Stanievich palikimas – 74 000 dol., 2015 m. – Angela Misevich palikimas – 71 000 dol.³¹⁸ Organizacija, priešingai negu kiti lietuvių fondai, apie savo turimas sukauptas lėšas viešai neskelbia.

Tenka apgailestauti, kad Lietuvos vyčių archyvas nuo 2015 m. spalio 1 d. iš ALKA'os perduotas saugojimui į *University of Dayton-University Libraries* skyrių. Čia bus kaupiama ir vėlesnė vyčių veiklos dokumentinė medžiaga³¹⁹. Tuo tarpu JAV lietuvių organizacijos ir pavieniai asmenys savo archyvinę medžiagą stengiasi atiduoti saugoti PLA'ui, ALKA'ui, Balzeko muziejui ar persiunčia Lietuvos valstybiniais archyvams. Pagrindiniai lietuvių išsivijos istorijos tyrimai vykdomi Lietuvoje, o mokslininkams svarbu, kad dokumentinė medžiaga būtų koncentruojama lietuviškuose centruose ir lengviau prieinama.

316 Dar veiklūs, bet Lietuvoje primiršti (2013-08-18) <https://slaptai.lt/zyme/slaptos-organizacijos/> (žiūrėta 2017 08 01)

317 Juškaitė-Švobienė, R. Lietuvos vyčių Centro valdybos pavasarinis suvažiavimas. *Draugas*, 2014, gegužės 17, nr. 57, p. 5.

318 Duomenys surinkti iš informacijos apie Lietuvos vyčių suvažiavimus laikraščiuose *Draugas* ir *Amerikos lietuvis*.

319 Juškaitė-Švobienė, R. Lietuvos vyčių Centro valdybos rudens posėdis. *Draugas*, 2015, gruodžio 3, nr. 141, p. 7.

2017 m. duomenimis, Vyčių organizacijai priklausė 1250 narių (2004 m. oficialiai buvo įregistruoti 2607 nariai), yra penkios apygardos ir veikia 44 kuopos. Vyčiai turi 21 garbės narį ir 48 religiniam gyvenimui pasišventusius kunigus, vienuolius ir vyskopus. *Vyties* žurnalo, leidžiamo anglų kalba, redaktorius – garbės narys Robert A. Martin, Jr.³²⁰ Organizacijos centro valdybos pirmininkai nuo 1990 m.: Anna Klizas-Wargo (1988-1990), Frances R. Petkus (1991-1993), Evelyn Oželis (1994-1996), John R. Mankus (1997-1999), Robert A. Martin (2000-2002), Agnes V. Mickunas (2003-2005), Elena Nakrosis (2006-2008), Bernice Aviža (2009-2011), Regina Juškaitė-Švobienė (nuo 2017)³²¹.

Robertas Boris už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas Lietuvos šaulių sąjungos išėivijoje Šaulių žvaigždės medaliu, o 2000 m. – prezidento V. Adamkaus apdovanotas LDK Gedimino ordinu.

Lietuvos vaikų globos organizacija Bostone

1990 m. birželį Bostone susirinko grupelė moterų aptarti vaikų būklės Lietuvoje. Tai buvo Rusijos ekonominės blokados Lietuvai laikotarpis. Taip atsirado „S.O.S. Vaikai“, kuri kiek vėliau, norint išvengti nesusipratimų (tuo vardu veikė ir kitos organizacijos), buvo pakeista į „Lietuvos vaikų globa“ (*Lithuanian Children's Relief, Inc.*). Pirmosiomis valdybos narėmis tapo Daiva Veitaitė-Neidhart, advokatė Maria Tohares-Ašmanskienė, Reda ir Irena Veitienės, Ina Nenortienė ir kiti. Vėliau prisidėjo Marija Goštautienė ir Liuda Žiaugrienė bei vienuolė ses. Elena Ivanauskaitė³²². Susikūrusi grupelė Bostono aktyvisčių rinko viską, kas būtų naudinga našlaičiams: rūbus, vaikų maistą, vaistus, kėdes, lovas, kompiuterius; kiti rūpinosi talpintuvais, tretai – siuntinių pakavimu ir ieškojo tokių, kuriems būtiniausiai reikia pagalbos Lietuvoje.

Pirmasis konteineris, parūpintas *Caritas* organizacijos, buvo išsiųstas 1990 m. lapkričio 3-4 d.: 100 maišų vaikiškų rūbų, batų ir žaislų; 45 dėžės moteriškų rūbų ir 39 dėžės vyriškų rūbų, neskaitant vitaminų, vaistų ir vaikiškų knygelių. Ir taip per 12 metų buvo supakuota ir išsiųsta į Lietuvą 144 konteineriai siuntinių. Beveik kiekvieną mėnesį 12 metų iš eilės gėrybės pasiekdavo Lietuvą (iš viso apie 30-40 tonų)³²³.

Pradžioje JAV valdžios institucijos apmokėdavo siuntinių transportavimą į Lietuvą. Vėliau atsisakė, teigdamos, kad Lietuva jau pati yra pakankamai stipri fi-

320 Misevičius, R. L. 92-eji metai tikėjimo, laisvės ir brolybės vardan. Prabėgus „Lietuvos Vyčių“ suvažiavimui Pittsburghe, PA. *Amerikos lietuvis*, 2005, rugsėjo, 10, nr. 37, p. 20; Juškaitė-Švobienė, R. Lietuvos vyčių centro valdybos pavasario suvažiavimas. *Draugas*, 2017, balandžio 11, nr. 42, p. 5.

321 Dėkingas LV pirmininkei R. Juškaitei-Švobienei, atsiuntusiai Lietuvos vyčių pirmininkų sąrašą (2017 08 04 laiškas. AA, b. 29 („JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918-2018“), l. n.

322 Goštautas, S. 144 „Lietuvos Vaikų Globos“ konteineriai. *Amerikos lietuvis*, 2003, gegužės 10, nr. 19, p. 3.

323 *Ten pat.*

nansiškai. Tad organizacijos nariai stengėsi įvairiais būdais pritraukti žmonių dėmesį, rinkti aukas organizacijai kitaip. Pavyzdžiui, rengė krepšinio, jėjimo ant asilų rungtynes, golfo turnyrus. 2006 m. rugpjūčio-rugsėjo mėn. į Lietuvą buvo pasiųstas 193-čiasis konteineris su baldais ir kitais daiktais. Lietuvos rajonų ligoninėms buvo siunčiami labiausiai reikalingi medicinos prietaisai. Padedama ir įvairių miestų vaikų namams³²⁴. Labai gaila, bet informacijos spaudoje apie šios organizacijos veiklą vėlesniu laikotarpiu praktiškai nerasta, o susisiekti su atsakingais asmenimis nepavyko.

Lemonto kryžių kalnelyje švenčinamas naujas kryžius. Iš kairės: D. Budrienė, M. Jakštienė, dr. R. Povilaitis, G. Kazėnienė, LDD pirm. M. Rekašienė, dr. A. Morkuvienė ir klebonas A. Baniulis. *Nijolės Nausėdienės nuotrauka. „Draugas“, 2014, rugsėjo 9, nr. 106, p.4*

Lietuvos dukterų draugija

Draugija – ilgiausiai veikianti iš visų lietuviškų labdaros draugijų JAV. Neliukus stambių labdaros organizacijų – BALF ir LML – ji lyg ir bando tęsti jų tradiciją, pagal savo galimybes šelpti vargstančius.

Draugijos steigėjas bei kapelionas buvo kunigas Feliksas Gureckas. Jis dar prieš tai Bridgeport'e pradėjo organizuoti paramą nuniokotoms Lietuvos bažnyčioms. Iš surinktų lėšų jis su savo pasekėjais siuntė liturginius rūbus, taures ir visa tai, kas reikalinga liturgijai. Kun. F. Gureckas kreipėsi į lietuvių ir amerikiečių vienuolynus, parapijas, prašydamas Lietuvos bažnyčioms aukoti atliekamus reikmenis. Nelabai lengva buvo gauti paramos iš seniau įsikūrusių organizacijų, nes jos kėlė įvairių reikalavimų. Tad teko apsiriboti vien savo gerų draugų pagalba, bet jos neužteko. Kunigas pradėjo rimtai galvoti apie naujos draugijos, kuri rūpintųsi ir vietos lietuvių šelpimu, steigimą. Lietuvos dukterų draugija (toliau – LDD) buvo įkurta 1959 m. balandžio 17 d., kuomet buvo įregistruota Illinois valstijoje kaip pelno nesiekianti labdaros organizacija. Jos šūkis – „Pagalbos ranka vargstantiesiems“. LDD į savo įstatus yra įsirašiusi tris veiklos principus: paprastumas, garbingumas ir meilė³²⁵. Skyriai kūrėsi Rockford'e, Los Angeles'e, Melrose Park'e, St. Petersburg'e, Juno Beach'e, Seattle'e, Washington'e, Detroit'e ir kituose miestuose. Centras įsikū-

324 Tarvainaitė, N. R. Veitas: „Labai svarbu išlaikyti gimtąją kalbą, savo priklausomybę Lietuvai...“ *Amerikos lietuvis*, 2006, rugsėjo 23, nr. 38, p. 20.

325 Nausėdienė, N. Lietuvos Dukterų draugija. *Draugas*, 2009, spalio 7, nr. 192, p. 4; Tos pačios. Globėjiška Lietuvos dukterų draugija. *Amerikos lietuvis*, 2011, liepos 7, nr. 28, p. 6.

LDD Detroit'o skyriaus labdaros pietūs. Iš kairės: Violeta Majauskas, Susana Bubnelis, Birutė Duncan, Laura Alkevičius, Gražina Ankienė, Rita Mitrienė, pirmininkė Ramunė Mikailienė, Nijolė Plečkaitienė, Regina Juškaitė-Švobienė, sekretorė Nijolė Zelwinder. Trūksta: išdininkės Patricia Kaunelis ir narės Vilijos Idzelytės-Wloskinski, Izabelės Korsakienės ir Janės Vaičiūnienės. <http://www.alietuvis.com/index.php/lietuvas-dukteru-draugijos-detroito-skyrius-surenge-labdaros-pietus>

rė Marquette Park'o rajone Chicago'je (dabar Lemonte). Draugijos narių skaičius sukosi aplink 1000 ir joms vadovavo šios pirmininkės: Bronė Peters-Petravičienė, Bronė Dikinienė, Alina Domanskienė, Elzė Timinskienė, Elena Kučiūnienė, Sofija Adomaitienė, Stasė Paulionienė, Danguolė Valentinaitė, Birutė Briedienė, Julija Smilgienė, Emilija Kielienė, Marija Noreikienė, Joana Krutulienė, Irena Grigaitienė, Marytė Rekašienė, Deimantė Komskienė. O kiek dar veiklių narių (dauguma jų įamžinta LDD istorijos

kompekte)³²⁶! LDD globoja ne tik vargstančius tautiečius JAV, bet taip pat ir Lietuvoje, kur šelpiami našlaičių namai, daugiavaikės šeimos, ligoniai.

LDD gauna laiškų su paramos prašymais iš Lietuvos, Lenkijos, Punsko krašto lietuvių. Valdybos posėdžiuose laiškai studijuojami, atrenkami labiausiai reikalingi paramos, nustatomas paramos dydis. Gaunančius paramą stengiamasi aplankyti, lanko arba pačios LDD narės, arba organizacijai atstovaujantys Lietuvoje. Per juos sužinoma ir apie kitas šeimas, atskirus žmones, kuriems būtinais reikia padėti. Daug siuntinių su rūbais yra išsiųsta Varėnos miestelio ir jo apylinkių gyventojams, ypač prasiutus uraganui. Taip pat – į Plungę, Marijampolę, Kybartus, Šiluvą, Ukmergę, Kauną ir kitas vietas. Tiesiogiai – į Caritas globojamus senelių namus. „Siunčiame ten, kur labiausiai reikia – neapsiribojame keliais centrais ar keliomis vietovėmis“, – 2013 m. ataskaitoje pažymėjo pirmininkė I. Grigaitienė. Keletą metų iš eilės Jurbarko rajono Smalininkų Technologijų ir verslo mokykloje vyko karinė-educacinė-sveikatingumo dieninė stovykla mokiniams „Sakale, lėk“, kurios viena iš rėmėjų buvo LDD. Ryšiai palaikomi ir toliau. Mons. V. Kazlausko įkurtam „Vaiko tėviškės namai“ fondui Avikilų kaime, Marijampolės raj., aukoko ir LDD³²⁷.

326 Bindokienė, D. Lietuvos Dukterys šventė jubiliejų. *Draugas*, 2008, spalio 15, nr. 201, p. 4; *Lietuvos Dukterų Draugijos istorija*. Chicago, 2016 (VideoRolls). AA, b. 32 (Lietuvos dukterų draugija 1959-2017 m.), l. n.

327 Stovykla „Sakale, lėk 2015“ <http://www.stvm.lt/naujienos/500-stovykla-qsakale-lk-2015q> (žiūrėta 2017 07 07); Smalininkų Lidijos Meškaitytės pagrindinė mokykla <https://www.lidijam.lt/index.php?start=16> (žiūrėta 2017 07 07); Vaiko tėviškės namai. Įsteigimas ir raida <http://muziejukas.weebly.com/302steigimas-ir-raida.html> (žiūrėta 2017 07 07); Nausėdienė, N. Lietuvos Dukterų draugijos metinė veikla. *Draugas*, 2013, birželio I, nr. 65, p. 4.

Neturint detalios aukų ir paramos teikimo statistikos, galima spręsti tik iš pavienių faktų apie teikiamą paramą Lietuvos gyventojams. Pavyzdžiui, 2006 m. buvo išsiųsta paramos už 12 000 dol., o tais metais vienkartinėi šalpai apskritai išleista daugiau kaip 15 000 dol.³²⁸ Tenka pastebėti, kad LDD finansiniai reikalai nėra džiuginantys. Metiniame visuotiniame susirinkime Pasaulio lietuvių centre Lemont'e 2015 m. birželio 15 d. buvo pažymėta, kad draugija metus užbaigė turėdama 12 479 dol. nuostolio. Aukų buvo surinkta palyginus mažai, ir tai daugiausia iš nario mokesčio, per daug buvo skiriama pašalpų prašantiesiems paramos, nors ir būta ypatingų atvejų³²⁹. Nepaisant finansinių sunkumų, LDD savo veiklos nesustabdė. 2017 m. gegužės 21 d. eiliniame draugijos visuotiniame narių susirinkime Lemonte buvo pristatyta LDD skyrių veikla už praėjusius metus: Chicago'os skyrius siuntė siuntinius į Prienuų senelių globos namus, finansiškai parėmė vėžiu sergančius vaistams įsigyti, regėjimo sutrikimui gydyti; finansiškai parėmė vienos žuvusios moters šeimą. Pabrėžtas Detroit'o skyriaus (pirmininkė Ramunė Mikailienė) aktyvumas remiant Vilkaviškio vyskupiją, siųsti siuntiniai vaikams ir suaugusiems – skurdžiai gyvenantiems tautiečiams. Seattle'o (pirmininkė Tonya Floria) skyrius finansiškai rėmė Panevėžio Vaikų dienos organizaciją, Lietuvos partizanų globos fondą, Panevėžio skautiją bei Šv. Pranciškaus vienuoles. Los Angeles (Darija Žaliūnaitė-Fransesco) skyrius rėmė Paparčių Šv. Juozapo vaikų namus Kaišiadorių rajone. St. Petersburg'io (pirmininkė Aldona Stasiukevičienė) rėmė pelno nesiekiančią organizaciją „Kitoks vaikas“, kur dirbama su autizmo bei aspergerio vystymosi sutrikimą turinčiais vaikais bei jų šeimomis; Gargždų vaikų globos namus „Naminukai“ ir Klaipėdos „SOS vaikai“ įstaigą³³⁰. Ir visa tai atsiėjo keliolika tūkstančių dolerių. Pavyzdžiui, vien Detroit'io skyrius per tą laikotarpį paramai išleido 8060 dol.³³¹

Įdomu pastebėti, kad LDD skyriai yra pasidaliję Lietuvos regionus. LDD veikimas, koks jis bebūtų – tai ne tik parama, bet ir viltis Lietuvoje vargstančių. Tai puikiai atsispindi Paparčių Šv. Juozapo vaikų namų direktorės Rūtos Kanclerytės laiške. Ji rašo: „Noriu papasakoti apie mūsų namų bičiules iš Lietuvos Dukterų draugijos (LDD) iš Los Angeles. Jos – mūsų gerosios rūpintojėlės. Tai tokius žodžius galime apie jas pasakyti, matydamos, kaip kruopščiai ir su didele meile jos atsiunčia mums drabužių, patalynės, įsigilina į visus mūsų rūpesčius ir vargus. Labai smagu, kad yra žmonių, kurie visada ištiesia pagalbos ranką, ne tik padėdami finansiškai, bet ir pa-

328 Bindokienė, D. Lietuvos Dukterys šventė jubiliejų. *Draugas*, 2008, spalio 15, nr. 201, p. 4.

329 Nausėdienė, N. Visuotinis Čikagos LDD narių metinis susirinkimas. *Amerikos lietuvis*, 2015, liepos 23, nr. 29, p. 3.

330 Nausėdienė, N. Lietuvos Dukterų draugijos metinis narių susirinkimas. *Draugas*, 2017, birželio 13, nr. 68, p. 5; Kanclerytė R. Mūsų gerosios rūpintojėlės iš Los Angeles. *Draugas*, 2013, birželio 8, nr. 68, p. 2; Lietuvos Dukterų draugijoje. *Dirva*, 2015, vasario 10, nr. 3, p. II.

331 Juškaitė-Švobienė, R. Lietuvos Dukterų draugijos Detroito skyriaus metinis susirinkimas. *Draugas*, 2017, gegužės 9, nr. 53, p. 4.

Dalis LDD valdybos narių prie mugės stalo. Iš kairės: N. Nausėdienė, L. Kazlaitienė, M. Lauraitienė, D. Budrienė, A. Rukuižienė, G. Kazėnienė, pirmininkė I. Grigaitienė. „Draugo“ redakcijos archyvas

laikydami, padrašindami, išklausydami. (...) Lietuvos Dukterų draugija ne vienerius metus remia mūsų projektus. Jų dėka kiekvieną vasarą išvežame vaikus prie jūros. (...) Šios moterys padeda vaikus paruošti mokyklai, išpildo jų kalėdines svajones. (...) LDD paramos dėka mes galime vaikams padėti įsikurti, juos paskatinti, nupirkti vaistų ar pasveikinti svarbiomis progomis (...)“³³².

Pinigai labdarai renkami pačiais įvairiausiai būdais. Pirmiausia, suprantama, prašoma aukų – pinigais, daiktais, ypač vaikiškų rūbų, mezginių. Pavyzdžiui, sužinojus, kad Lietuvoje seniems žmonėms labai trūksta vaikštynių ir važiuojančių kėdelių, LDD 2012 m. paskelbė spaudoje apie jų rinkimą. Rengiamas tradicinis Verbų sekmadienio pyragų išpardavimas (pačios kepa pyragus, gamina tortus, naminius sūrius, margučius – viską, kas tinka šv. Velykų stalui). Ruošiami tradiciniai iškilmingi „Rudens pietūs“, kurių pelnas skiriamas vienam lietuviškos visuomenės nusipelnusiam asmeniui pagerbti. Surinkti pinigai perduodami į LDD kasą. Taip pat jau nuo 2012 m. rengiami ir Pavasario koncertai, kviečiant žinomus muzikantus ir dainininkus prisidėti prie šio labdaros renginio³³³. Be to, šiek tiek pinigų surenkama iš LDD nario mokesčio – 10 dolerių metinio įnašo.

Šiuo metu LDD tarybą ir valdybą, remiantis spauda, sudaro: Irena Vilimienė, Baniutė Kronienė, Vida Kosmonienė, Aldona Laukaitienė, Laima Gaudi, Elena Ablingytė, Deimantė Komskienė (pirmininkė), Gražina Kazėnienė (vicepirmininkė), Jūratė Kwiatkowski (įždininkė), Stefanija Borzenkienė (sekretorė), Nijolė Nausėdienė (LDD korespondentė). Pagal esamus sąrašus galima priskaičiuoti apie 600 narių, daugiausia – Chicago’s priemiesčiuose, Lemont’e. Čia pastaruoju metu, anot N. Nausėdienės, „ir vyksta pagrindinis LDD judėjimas“³³⁴.

332 Kanclerytė, R. Mūsų gerosios rūpintojėlės iš Los Angeles. *Draugas*, 2013, birželio 8, nr. 68, p. 2.

333 Nausėdienė, N. Nauji metai – nauji Lietuvos Dukterų draugijos darbai. *Draugas*, 2012, sausio 31, nr. 12, p. 5.

334 2017 07 12 N. Nausėdienės laiškas J. Skiriui į Vilnių. AA, b. 32 (Lietuvos dukterų draugija 1959-2017 m.), l. n.; Nausėdienė, N. Lietuvos Dukterų draugijos metinis narių susirinkimas. *Draugas*, 2017, birželio 13, nr. 68, p. 5.

Organizacijos „Saulutė“ veikla

1993 m. kovo mėn. PLB pirmininko B. Nainio ir dr. Petro Kisieliaus iniciatyva buvo įkurtas Lietuvos vaikų globos būrelis „Saulutė“, arba *Sunlight Orphan Aid for Lithuania* Lemont'e. Organizacijos tikslas – „remti beglobius vaikus, našlaičius, daugiavaikes šeimas, invalidus vaikus, vaikų maitinimą mokyklose bei labdaros virtuves ir Lietuvoje studijuojančius studentus“³³⁵. „Saulutės“ veikla savanoriška, už ją negaunama jokio atlyginimo ir visas kelionės išlaidas organizacijos narės apmoka savo lėšomis.

Kaip prisiminė ilgametė organizacijos pirmininkė Indrė Tijūnėlienė, dr. P. Kisielius paklausė jos – ar nenorėtų įsijungti į humanitarinę veiklą ir padėti Lietuvos vaikams. Tuo metu jokios organizacijos, kuri remtų vaikus, nebuvo. Šiaip pavienių karitatyvinės, labdaringos veiklos atvejų išėivijoje buvo ir anksčiau. Štai kad ir dr. Albina Prunskienė, kuri jau apie metus iki „Saulutės“ įkūrimo rūpinosi labdaros siuntomis Lietuvos našlaičiams. Jai Lietuvoje talkino Gražina Landsbergienė, kuri lankėsi Chicago'je. Jaunimo centre buvo surengtas susitikimas su ja. Būtent tada moterys pasiryžo rinkti aukas Lietuvos vaikų šelpimui, pradėjo spręsti, kieno vardu bus rašomi čekiai, ar aukojantys žmonės galės gauti atleidimą nuo mokesčių. Tą kartą pagelbėjo JAV LB Socialinių reikalų skyriaus vadovė Birutė Jasaitienė. Kartu tai paskatino būrelio „Saulutė“ užregistravimą. 1994 m. pavasarį „Saulutė“ pradėjo savo aktyvią veiklą³³⁶. Iki 2007 m. ji buvo pavaldi PLB, o po to tapo savarankiška organizacija.

Gaunamos žinios apie sunkią vaikų padėtį specinternatuose ir vaikų globos namuose skatino į organizaciją jungtis savanoses, rinkti lėšas, siųsti siuntinius. Vengdamos išnaudoti Lietuvių fondą, jos stengėsi kiek įmanoma daugiau labdaros surinkti Amerikoje – buvo kreiptasi ne tik į tautiečius, bet ir į kitataučius. Buvo renkami daiktai: avalynė, rūbėliai, patalynė, žaislai, mokymo priemonės, knygos, ramentai, invalidų vežimėliai ir kt. Daug žmonių prisidėjo ne tik aukodami pinigus ir daiktus, bet ir padėdami juos surinkti, pervežti, rūšiuoti ir pakuoti.

„Saulutės“ pirmininkė I. Tijūnėlienė kreipėsi į PLB skyrių valdybas, prašydama pranešti, kokias vaikų prieglaudas remia jų bendruomenės, nes reikėjo derinti teikiamą šalpą. Buvo palaikomas ryšys su LML, Šarūno vaikų fondu, Bostono vaikų globa, Britų-Lietuvių pagalbos fondu ir kitomis organizacijomis bei asmenimis. Pati pirmininkė Lietuvoje aplankė pusšimtį globos namų ir vaikus globojančių šeimų, paskelbė JAV lietuvių spaudoje apie 12 Lietuvos globos namų ir specinternatų, kurie iki tol pastovios labdaros negaudavo. Kvietė organizacijas ir asmenis šias įstaigas

335 Rudaitytė-Jeske, I. „Saulutės“ spinduliai Čikagoje. *Draugas*, 2009, rugsėjo 23, nr. 182, p. 5.

336 Ragauskaitė, V. „Saulutės“ spinduliai šildo Lietuvos vaikus. *Amerikos lietuvis*, 2001, balandžio 7, nr. 14, p. 1, 3.

Dalis „Saulutės“ narių: pirmoje eilėje iš kairės – sekretorė Birutė Nalienė, Marytė Čerņiūtė, Aldona Ješmantienė, Milita Lauraitienė; antroje eilėje iš kairės – Meilutė Kusak, Marytė Kuncinienė, Jūra Gvidienė, Eugenija Baršketienė; trečioje eilėje iš kairės – Laima Braune, pirmininkė Indrė Tijūnėlienė, Aušra Saulienė, Nijolė Kašubienė, Baniūtė Kronienė. 2010 m. gegužės 21 d. Donato Tijūnėlio nuotrauka. „Draugo“ redakcijos archyvas

šelpiti³³⁷. „Saulutės“ atstovė Florida’oje Birutė Kožicienė pirmoji aplankė jau organizacijos remiamas šeimas Lietuvoje. Buvo išdalinta pirmoji parama, berods, 5000 dol. (per patikimus asmenis Lietuvoje), paremti vargstantys³³⁸. Parama ir pinigais, ir daiktais kasmet augo.

Neturint visos pirmojo dešimtmečio organizacijos finansinės veiklos statistikos, galime tik pavieniais faktais pailiuustruoti „Saulutės“ veiklą. Pavyzdžiui, 1994 m. Lietuvoje buvo išdalinta 35 000 dol. o jau 1998 m. – 80 000 dol., 2000 m. – 92 000 dol. 2000-2003 m. „Saulutė“ šalpos reikalams surinko daugiau kaip 400 000 dol. Be to, kasmet iki 2004 m., vadovaujant Ramintai Marchertienei, išsiųsta apie 2000 siuntinių. Talpintuvus (konteinerius) gaudavo iš LML, o už persiuntimą sumokėdavo amerikiečiai. Nuo 2004 m. „Saulutė“ masiškai siuntinių į Lietuvą nebesiuntė, nes amerikiečiai nutraukė finansavimą. Pradėta našlaičius ir vargingai gyvenančias šeimas Lietuvoje remti pinigais, ten perkant ir reikalingus daiktus³³⁹. Per „Saulutę“ buvo išsiųsta: 2006 m. – 142 000 dol., 2007 m. – 149 000 dol., 2008 m. – 210 000 dol., 2009 m. – 110 000 dol., 2010 m. – 130 000 dol., 2011 m. – 114 000 dol., 2012 m. – 106 000 dol., 2013 m. – 192 000 dol., 2014 m. – 102 920 dol., 2015 m. – 83 000 dol., 2016 m. iki gruodžio mėn. pradžios – 49 686 dol. Iš viso per 24 organizacijos veikimo metus į Lietuvą buvo pasiųsta daugiau kaip 4 milijonai dol.³⁴⁰

337 Tijūnėlienė, I. Veiklos derinimas. *Pasaulio lietuvis*, 1994, birželis, nr. 6, p. 12.

338 *Ten pat.*

339 Juodelis, B. „Saulutė“ ir pranešimai iš Lietuvos. *Pasaulio lietuvis*, 1999, rugsėjis, nr. 9, p. 21; Ragauskaitė V. „Saulutės“ spinduliai šildo Lietuvos vaikus. *Amerikos lietuvis*, 2001, balandžio 7, nr. 14, p. 1; „Saulutė“ ir Dieviškojo Kryžiaus fondas. *Draugas*, 2008, gruodžio 23, nr. 247, p. 4.

340 Tijūnėlienė, I. „Saulutė“ remia ir eiliniai, ir pasaulio garsenybės. Žvilgsnis į nueitą kelią. *Draugas*, 2016, gruodžio 29, nr. 153, p. 7; Račkauskienė, R. „Saulutės“ popietė su konsulu Marijumi Gudynu. *Ten pat.*, 2017, birželio, nr. 71, p. 9.

„Saulutės“ atstovai krauna siuntą į Lietuvą. Donato Tijūnėlio nuotrauka. Iš Indrės Tijūnėlienės asmeninio archyvo. (Dėkingas Dainai Siliūnienei už atsiųstą nuotrauką)

Savoniai neša į talpintuvus „Saulutės“ siuntinius. 2004 m. balandžio 3 d. Indrės Tijūnėlienės nuotr. „Draugo“ redakcijos archyvas

kalbėjo ekonomistas Antanas Grina („Lietuvos lito krikštaitėvis“), prezidento patarėjas Julius Šmulkštys, Vytautas Dudėnas, Jonas Pabedinskas, Remigijus Gaška, Bronius Nainys, Tomas Remeikis, Danutė Bindokienė, dr. Kazys Bobelis, Lietuvos atstovai JAV ir kt. Labdaros koncertų programose dalyvavo garsūs atlikėjai (Raimundas Katilius, Ulija Rekašiūtė, Rimantas Vingrys, Virgilijus Noreika, Judita Leitaitė, Rita Preikšaitė, Vytautas Kernagis ir kt.) iš Lietuvos, koncertavo ne vienas ansamblis (Laimos Lapkauskaitės vadovaujamas ansamblis iš Marijampolės, Rasos Kauneckaitės vaikų ansamblis „Ro-ko-ko“ iš Šiaulių ir kt.). Popietės metu eiles skaitė poetai (pvz., Bernardas Brazdžionis), aktoriai (Virginija Kochanskytė, Nijolė Martinaitytė-Nelson ir kt.)³⁴¹. Surinkti pinigai nekaupiami, o tuojau siunčiami Lietuvon.

Išskirtinė „Saulutės“ atstovo Roberto Dudos iš Haydeville‘io, MA, iniciatyva. Jo ir jo draugės gailėstingosios seselės Ginger Houghton dėka 1999 m. iš JAV į Lietuvą buvo atskraidinta 50 medikų konsultuoti Lietuvos gydytojus. Tuo lėktuvu buvo atgabenta ir daugiau kaip pusės milijono vertės medicinos įrangos, 65 kompiuteriai, daug dėžių mokyklos reikmenų, stomatologijos kabineto įrangos ir kt. Dar pasirūpinta surasti ir Lietuvai padovanoti 7 kraujo apytakos aparatus³⁴². Tais pačiais 1999 m. vienas „Saulutės“ rėmėjas kalifornietis, nenorėjęs viešinti savo pavardės, įkūrė

341 Tijūnėlienė, I. Kvieslys. *Draugas*, 2010, birželio 2, nr. 104, l. 4; Ta pati. Dėkojame ir kviečiame. *Ten pat*, 2015, balandžio 30, nr. 51, p. II.

342 Ragauskaitė, V. „Saulutės“ spinduliai šildo Lietuvos vaikus. *Amerikos lietuvis*, 2001, balandžio 7, nr. 14, p. 3.

Ramunė Račkauskienė („Saulutės“ išdininkė) ir Aušra Saulienė pardavinėja prekes Kalėdinėje mugėje. Pelnas skiriamas „Saulutės“ organizacijai.
Donato Tijūnėlio nuotrauka. Iš organizacijos „Saulutė“ archyvo (dėkingas Dainai Siliūnienei už atsiųstą nuotrauką)

50 000 dol. Dieviško Kryžiaus Lietuvos benamių paramos fondą. Jo pageidavimu fondui Amerikoje vadovauja I. Tijūnėlienė, o Lietuvoje – kardinolas Audrys J. Bačkis. Šis mecenatas antrą fondą įkūrė Kaunui (vadovai – kun. Robertas Grigas ir arkivysk. Sigitas Tamkevičius). Po poros metų tą patį padarė Vilkaviškio-Lazdijų apylinkei (vadovas vysk. Rimantas Norvila). Abiem fondams skyrė po 55 000 dol. Aukos naudojamos remti Motinos ir vaiko namus, Motinos Teresės nakvynės namus, kalinių vaikus ir t.t.³⁴³ Lietuvos vaiko fondo pagalba surandami našlaičiai ar neturtingi vaikai, kuriems JAV gyvenantys rėmėjai kasmet siunčia po 360 dol. Tai vadinamoji „Konkretaus vaiko rėmimo programa“. 2001 m. tokių vaikų, gaunančių paramą, buvo apie tris šimtus.

„Saulutė“ remia Švenčionėlių, Kybartų, Naujojo Daugėlišio, Trakų, Lentvario globos namus; Alytaus ir Vilkaviškio kūdikių namus; Kaltinėnų vaikų ir senelių namus; Daugiavaikių šeimų bendriją Vilniuje ir Klaipėdoje; Alvito parapijos namus, Vaiko tėviškės namus Kaune, Simno spec. internatinę mokyklą ir Dienos centrą Obeliuose. Parama teikiama daugelyje Lietuvos rajonų³⁴⁴.

„Saulutė“ iš remiamų žmonių sulaukia nuoširdžios padėkos. Pavyzdžiui, Simno spec. internatinės mokyklos direktorė Elena Dainauskienė rašė: „Dėkoju, kad nepamiršote mūsų. Dėkoju už padovanotą mūsų mokiniams dėmesį, meilę ir lėšas, už kurias gegužės 9 d. nuvežėme mokyklos mokinių grupę į Vilnių ir padovanojome Jūsų gėrį. Mokiniai lankėsi valstybiniame mažajame teatre, žiūrėjo spektaklį „Mano batai buvo du“, bendravo su aktore Larisa Kalpokaite, vaikščiojo po Gedimino prospektą, kuriame buvo pilna visokių atrakcijų: klausėsi Katunskytės koncerto, valgė ledus, žiūrėjo į pučiamus muilo burbulus ir t.t. Gegužės 12 d. kitą mokinių grupę, kraštotyros būrelio narius, nuvešime į Druskininkus, į Grūto parką ir į storo Romo sodybą, kur vaikai mokysis kepti naminę duoną ir mušti sviestą. Taip mes panaudojome Jūsų dovaną – neįgalių vaikų etnokultūros ir patriotizmo ugdymui“. Arba kitas laiškas – našlaitė studentė, globojanti dvi sesutes, rašo: „Esame vi-

343 Tijūnėlienė, I. Lietuva kaleidoskope. *Draugas*, 2008, lapkričio 12, nr. 220, p. 9.

344 Sunlight Orphan Aid for Lithuania <http://www.sunlightorphanaid.org/?&prev=search> (žiūrėta 2017 07 13)

„Saulutės“ Kalėdų eglutė Alytaus kūdikių namuose 2003 m. gruodžio 10 d. Indrės Tijūnėlienės nuotr. „Draugo“ redakcijos archyvas

2017 gruodžio mėnesį Indrė Tijūnėlienė (pirmininkė – sėdi centre) su savanorėmis, kurios jau 12 metų kepa pyragaičius Kalėdinei mugei, renkant aukas „Saulutės“ organizacijai. Donato Tijūnėlio nuotrauka. Iš organizacijos „Saulutė“ archyvo (dėkingas Dainai Siliūnienei už atsiųstą nuotrauką)

siškai vienos, tačiau visada jaučiame, kad Jūs esate kažkur šalia... Rūpinatės mumis lyg Mama, kurios netekome... Ačiū, kad niekada mūsų nepalikote ir mes trys visada jautėme Jūsų paramą ir pagalbą. Tik Jūsų dėka mūsų kuklus būstas per šias šventes kvėpėjo pyragu...³⁴⁵ O tokių ir panašaus turinio laiškų – šimtai.

„Saulutės“ skyriai veikia Florida’oje (Birutė Kožicienė ir Dalė Gotceitienė), Detroit’e (vadovavo Eleonora Grigaitienė, Birutė Bublėnė), Rytinėje pakrantėje (Bob Duda ir Ginger Houghton). Šiuo metu organizacijos valdybą sudaro: pirmininkė I. Tijūnėlienė, vicepirmininkė R. Marchertienė, išdininkė R. Račkauskienė, sekretorės Laima Braune ir Birutė Nalėnė, tinklalapio koordinatorė Elena Ablingytė, talkininkės Milda Šatienė, Ona Rusėnienė, Marytė Černiūtė ir kt. Teisinis patarėjas –

345 Tijūnėlienė, I. Kvieslys. *Draugas*, 2010, birželio 2, nr. 104, l. 4; Nanarčionytė, I. JAV lietuviai neabejingi Lietuvos vaikams. *Amerikos lietuvis*, 2015, lapkričio 25, nr.47, p. 6.

Saulius Kuprys. 2014 m. kovo 31 d. Lietuvos Seimas apdovanojo „Saulutę“ medaliu „Tarnauk Lietuvai“, pripažindamas jos nuopelnus labdarai³⁴⁶. Šie medaliai kasmet skiriami už darbą Lietuvos gerovei, pozityvių idėjų, brandinančių visuomenės pilietiškumą, tautinę savimonę ir kultūrinį sąmoningumą, sklaidą.

Organizacijos „Vaiko vartai į mokslą“ veikla

X mokslo ir kūrybos simpoziume Chicago'je 1997 m. lapkričio 26-30 d., vienoje sesijoje buvo išgirsta, kad labai dažnai Lietuvos mokyklinio amžiaus vaikai, vadinamieji gatvės vaikai, išvis nelanko mokyklos. Jų šeimose – chaosas, skurdas, tėvų priklausomybės ir pan. Chicago'je gyvenančios pedagogės bei socialinės darbuotojos, išgirdusios tokius pranešimus, diskutavo, kaip reaguoti į tokį nerimą keliantį reiškinį. Problema buvo aptarta su ses. dr. Daiva Kuzmickaite, dr. Arvydu Žygu ir sociologijos specialiste dr. Regina Kuliene. Nebuvo aišku, ar Lietuvos valdžios įstaigos ta problema nesirūpina, ar nespėta sukurti socialinės infrastruktūros. Nutarta remti asmenis Lietuvoje, kurie koku nors organizuotu būdu jau dirba su tais vaikais bei jaunuoliais. Taip 1998 metais formavosi iniciatyvinis būrelis, kuris išaugo į organizaciją, veikiančią iki šiol³⁴⁷.

Organizacijos „Vaiko vartai į mokslą“ (*Child's Gate to Learning*) tikslas – rūpintis Lietuvos rizikos grupės šeimų vaikais, padėti Lietuvos pomokykliniams dienos centrams, kurie dirba su tokiais vaikais ir paaugliais. Tai JAV pripažinta kaip savarankiška, pelno nesiekianti organizacija, įregistruota Illinois valstijoje. Organizacija turi pavienių rėmėjų visur, o rėmėjų būreliai veikia: Cleveland'e (Ohio), Detroit'e (Michigan), Philadelphia'joje (Pennsylvania), Sunny Hills'e (Florida), Washington'e, D.C. Šiuo metu „Vaiko vartai į mokslą“ remia 11 pomokyklinių dienos centrų ir laikinosios globos namus Lietuvoje: Vilniuje (2), Kaune, Marijampolėje, Kazlų Rūdoje, Šateikiuose, Rumbonyse, Užpaliuose, Žemaičių Kalvarijoje, Jonavoje ir Varėnoje. Organizacijos misija: padėti sunkumus išgyvenantiems vaikams, sudarant sąlygas mokymuisi ir vaiko asmenybės ugdymui; remti rizikos grupės šeimos vaikus – skirti lėšų vaikų maitinimui, teikti reikalingų mokslo priemonių, aprūpinti būtina apranga, skirti lėšų buitinėms, sporto ir užimtumo priemonėms; raginti JAV lietuvius savanoriškai dirbti su centrų vaikais; skatinti centrų apylinkėse gyvenančiųjų savanorių paruošimą darbui ir veiklai centruose³⁴⁸. Į veiklą įsitraukti pakviesta koordinatorė Lietuvoje – socialinė darbuotoja Žydrūnė Liobikaitė, kuri palaiko ryšius su remiamais centrais ir organizacijos valdyba. Jos

346 Sunlight Orphan Aid for Lithuania <http://www.sunlightorphanaid.org/?prev=search> (žiūrėta 2017 07 13)

347 Kubiliūtė, R. Per 15 veiklos metų – Kalėdų dovanos, lėšų telkimas ir parama. *Amerikos lietuvis*, 2014, sausio 16, nr. 3, p. 6.

348 Vaiko vartai į mokslą childgate.org/lt/vaiko-vartai-i-moksla (žiūrėta 2017 07 11)

Valė Kliknienė ir Zita Dapkienė numezgė 200 šiltų kepuraičių ir šalikėlių pomokyklinių centrų vaikams Lietuvoje. R. Rudaitienės nuotr. „Draugo“ redakcijos archyvas

VVJM Valdybos bei tarybos ir komitetų nariai su iš Lietuvos 2011 m. viešintčia, VVJM remiamo Žemaičių Kalvarijos „Vilties vėrinėlių“ dienos centro programos koordinatorė, psichologe Jolanta Virbickienė. Pirmoje eilėje iš k. Dalia Anysienė ir Gražina Karaitienė. Antroje eilėje: Ramojus Vaitys, Aldona Vaitienė, Jolanta Virbickienė, Halina Danienė, Rita Vencloviėnė, Dalia Martinkienė. *Ramunės Kubiliūtės nuotrauka. Iš VVJM organizacijos archyvo.*

Organizacijos „Vaiko vartai į mokslą“ emblema. <http://www.kff.lt/KFF-N-Baumilienes-susitikimas-su-R-Vencloviene-is-Vaiko-vartai-i-mokslo-830.html?articleid=694>

dėka centrams tvarkingai pervedama organizacijos paskirta finansinė parama. Narių išaugo iki 100 žmonių. Čikagoje imta rengti metinius susirinkimus ir pristatyti visuomenei veiklos pranešimus.

Lietuvoje pripažinta, kad reikšmingiausias „Vaiko vartai į mokslą“ įnašas yra auklėjimo srityje. Organizacijos parengta „Charakterio ugdymo programa“ buvo įgyvendinama 2000-2001 mokslo metais, o prevencinė programa D.R.A.S.A. (Drįsk rūkalų, alkoholio, svaigalų atsisakyti) vykdyta 2002 metais (2010 m. ši programa buvo papildyta). Pagrindinės šių programų rengėjos, organizacijos steigėjos ir koordinatės – Aldona Kamantienė ir Rita Vencloviėnė. Jos pirmuosius dvejus metus tiesiogiai dirbo su centrų vaikais. 2002 m. spalio mėn. pradžioje Kaune, Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seselių vienuolyno patalpose, buvo surengtas savaitgalio seminaras visų centrų vadovams ir savanoriams. Seminare dalyviams organizacija apmokėjo kelionės ir kitas su seminaru susijusias išlaidas, kiekvienas gavo išleistą D.R.A.S.A. programos knygelę. Dalyviai buvo parengti sava-

Ekskursija su vaikučiais po Vilnių. https://www.facebook.com/pg/Vaiko-vartai-%C4%AF-moksl%C4%85-274488426037625/photos/?ref=page_internal

rankiškai įgyvendinti programą su vaikais³⁴⁹. Panašaus pobūdžio seminarai rengiami kas dvejus metus, padegiant centrams atstovaujančių dalyvių išlaidas.

Be minėtų dviejų programų buvo paruoštos dar trys: S.A.U. (Sąmoningos asmenybės ugdymas), „Žingsniai į prasmingą gyvenimą“ ir SPARNAI (Socialinių problemų apžvalga ir įvaika)³⁵⁰. Kiekvienais metais Lietuvoje vykdomi tam tikri projektai, finansuojamos organizacijos. Pavyzdžiui, 2016 m. buvo vykdomas projektas „Lietuva – mūsų namai“, remiamas Lietuvių fondo. Tikslas – sudaryti sąlygas centrų vaikams vienai dienai atvežti į Lietuvos sostinę ir aplankyti Valdovų rūmus, Gedimino pilį, Bernardinų sodą, papietauti Pilies gatvėje. Buvo pažymėta, kad „bendras projekto tikslas – pasėti sėklas – patriotizmo jausmų, pasididžiavimą Lietuvos istorija ir sudaryti progą įvairių vietovių jaunimui pabendrauti“³⁵¹.

Jau 2004 m. „Vaiko vartai į mokslą“ rėmė devynis centrus Lietuvoje, kuriuos lankė apytikriai 400 vaikų, o 2015 m. vienuolika centrų lankė 343 vaikai, nors jų skaičius kiekviename centre keitėsi. Tie centrai buvo įsteigti parapijų, mokyklų, Caritas ar pavienių asmenų iniciatyva³⁵². Nuo 2000 m. JAV lietuvių kilmės moksleiviai, studentai ir suaugusieji mėnesiui ar daugiau keliauja į Lietuvą savanoriauti. Organizacija koordinuoja savanorių pasiruošimą ir paskirstymą darbui specifiniuose centruose. Savanoriai kelionės ir gyvenimo Lietuvoje išlaidas padengia savo lėšomis. 2017 m. šešiolika savanorių visą birželio mėn., pasklidę po penkis organizacijos cen-

349 „Stengsimės uždegti bent po vieną „žvakelę“, kad Lietuvos vaikų ateitis būtų šviesesnė“ (Elena Gudavičienė kalbina Aldoną Kamantiene) www.xxiamzius.lt/archyvas/zvilgsniai/20030321/03.html (žiūrėta 2017 07 11)

350 Vaiko vartai į mokslą childgate.org/lt/vaiko-vartai-i-moksla (žiūrėta 2017 07 11)

351 Kubiliūtė, R. „Lietuva – mūsų namai“. *Draugas*, 2016, gegužės 28, nr. 63, p. 9.

352 Kubiliūtė, R. Kieno dėka keičiasi Lietuvos vaikai. *Amerikos lietuvis*, 2005, sausio 29, nr. 5, p. 17; Metinis veiklos pranešimas: išskirtiniai rėmėjai ir savanoriai. *Ten pat*, 2016, vasario 25, nr. 8, p. 2.

trus, dirbo su centrų lankytojais – žaidė su jais, iškylavo ir draugavo. Iki 2017 metų buvo paruošti 76 savanoriai³⁵³.

Lėšos telkiamos rengiant rudens Derliaus pietus, Kalėdines muges, vakarus privačiuose namuose, dalyvaujama Kaziuko mugėse Pasaulio lietuvių centre, paroduodami savo gamybos tortai. Taip pat siekiama gauti aukų, kurios sudaro daugiau nei 50% visų organizacijos pajamų. 2000 m. buvo sutelkta 5683 dol., kurių dauguma buvo skirta pirkti mokslo reikmenis; 2001 m. – jau 16 843 dol.; 2002 m. – 18 708 dol.; 2003 m. – 22 766 dol.; 2004 m. – 36 444 dol. O štai 2006 m. į Lietuvą vaikų dienos centrams išsiųsta 45 000 dol., 2007 m. – 52 500 dol. Didžiausia suma buvo skirta 2014 m. – 62 500 dol., o 2015 m. – 60 000 dol. (bet išmokėta arti 46 000 dol.), 2016 m. – 62 552 dol., 2017 m. – 54 250 dol.³⁵⁴ Pinigai išmokami centrams, kai atsiunčiamos ataskaitos.

„Vaiko vartai į mokslą“ rėmėjai: Lietuvių fondas, Chicago's lietuvių moterų klubas, Lietuvos vyčiai, Florida'os lietuvių golfo draugija, Kazickų šeimos fondas ir kt. Pavyzdžiui, Ernestas C. Raskauskas, Sr., Šateikių vaikų dienos centro steigimui paaukojo 250 tūkst. dol. per savo įsteigtą labdaros organizaciją *Seneca House*. Jis įvairiems projektams Lietuvoje išleido apie 800 000 dol. Už labdarą buvo apdovanotas LDK Gedimino ordinu, susilaukė padėkų iš Vilniaus, Kauno ir Kretingos miestų³⁵⁵.

Organizacijos aktyvistai: Birutė Pabedinskienė, Aldona Vaitienė, dr. Alina Bičkienė, Nijolė Grigaliūnienė, Dalia Anysienė, Virginija Majauskienė, Danutė Dirvonienė, Irena Grigaitienė, Aldona Kamantienė, Ramunė Kubiliūtė, Regina Kuciėnė, Nijolė Nausėdienė, Ritonė Rudaitienė, Rugilė Šlapkauskienė, Viktorė Siliūnienė, Ramojus Vaitys, Rita Vencloviėnė, Pranas Pranckevičius, Giedrius Šulnius ir daugelis kitų.

Komitetas „Lietuvos vaikų viltis“

Kaip ir daugelis naujų JAV lietuvių organizacijų, komitetas „Lietuvos vaikų viltis“ (toliau – LVV) susikūrė Lietuvos nepriklausomybės pradžioje, t.y., sunkiausiu metu, kai reikėjo materialinės pagalbos Lietuvos žmonėms, ypač vaikams. Komitetas veikia nuo 1991 m. sausio mėn. ir turi skyrių Los Angeles (pirm. Danguolė

353 Kubiliūtė, R. Visi keliai veda į Kauną. Organizacijos „Vaiko vartai į mokslą“ seminaras Lietuvoje. *Draugas*, 2017, liepos 15, nr. 81, p. 15.

354 Kubiliūtė, R. Kieno dėka keičiasi Lietuvos vaikai. *Amerikos lietuvis*, 2005, sausio 29, nr. 5, p. 17; Kavaliauskienė, D. „Vaiko vartai į mokslą“ sėkmingai tęsia savo veiklą. *Ten pat*, 2007, vasario 3, nr. 5, p. 13; Tos pačios. „Vaiko vartai į mokslą“ padeda stokojantiems meilės mažyliams. *Ten pat*, 2008, vasario 9, nr. 6, p. 8; Kavaliauskienė, D. „Vaiko vartai į mokslą“ džiugina Lietuvos vaikus <http://www.alietuvis.com/index.php/travel-3/item/251-vaiko-vartai-i-moksla-dziugina-lietuvos-vaikus?tmpl=component&print=1> (žiūrėta 2015 07 20); Metinis veiklos pranešimas: išskirtiniai rėmėjai ir savanoriai. *Amerikos lietuvis*, 2016, vasario 25, nr. 8, p. 2; Organizacijos „Vaiko vartai į mokslą“ metinis veiklos pranešimas visuomenei. *Draugas*, 2017, vasario 28, nr. 24, p. 4.

355 Cidzikaitė D. Projektas, skirtas pagerbti tėvą ir jo giminę. *Draugas*, 2012, lapkričio 22, nr. 138, p. 14.

„Vaiko vartai į mokslą“ labdaros-paramos renginys „Derliaus pietūs“ Lemonte 2016 m. spalio 23 d. Dainos Čyvienės nuotr. <https://aidas.us/sekmingai-praejo-2016-m-derliaus-pietus/>

Navickienė), kuris veikia gana savarankiškai. Tiesa, 1993-1995 m. dar veikė skyriai Portland'e (pirm. Daiva Banaitienė), Philadelphia'joje (pirm. Jeanne Dorr) ir San Francisko (pirm. Vyga Dikienė)³⁵⁶. Vėliau jie buvo uždaryti. Kažkurį laiką skyrius veikė ir St. Petersburg'e. Komitetas įregistruotas kaip pelno nesiekianti organizacija. Organizacijai pradžioje vadovavo dr. Regina Kulienė, o netrukus, t.y. 1993 m., Gražina Liautaud. Daug kas prisimena Birutę Jasaitienę kaip šios organizacijos „širdį“. Talkino ir talkina gausus būrys savanorių.

LVV komitetas Chicago'je jau nuo 1992 m. bendradarbiauja su Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Vaikų ligoninės ortopedijos skyriumi. Pagrindinis tikslas – padėti vaikams, sergantiems ortopedinėmis ligomis. Pradžioje sergantys vaikai buvo vežami gydyti į JAV. Vėliau, tarpininkaujant „Lietuvos vaikų viltis“ atstovams, buvo užmegzta pažintis su *Shriner's* labdaros ligoninės Chicago'je vyriausiuoju specialistu John Lubicky, ir prasidėjo JAV gydytojų vizitai į Lietuvą. Kelionės išlaidas padengdavo LVV. Pirmoji brigada – dvylikos žmonių – atvyko jau 1993 m., tai buvo tiek chirurgai, tiek medicinos sesutės. Kiekvienais metais su grupe medikų atvykdavo ir pats prof. John Lubicky, o nuo 1998 m. – ir kitas garsus ortopedas chirurgas prof. Terry Light³⁵⁷. Konsultuoti Lietuvos gydytojus, susiduriančius su sunkiomis ortopedinėmis lietuvių vaikų ligomis ir problemomis, dalyvauti operacijose, skaityti paskaitų, skirtų Lietuvos vaikų gydytojams ortopedams-traumatologams, amerikiečiai vyko 15 metų.

„Lietuvos vaikų viltis“ komiteto kvietimu *Shriner's* ir kitose JAV ligoninėse stažavo Vilniaus universitetinės ligoninės Santaros klinikų Vaikų ligoninės ortope-

356 Jasaitienė, B. JAB LB Socialinių reikalų taryba. Pagalba lietuviui. *Ten pat*, 1993, spalio 9, nr. 195, p. 4.

357 Šmulskštienė, A. Iš „Lietuvos vaikų vilties“ padangės. *Ten pat*, 2008, lapkričio 14, nr. 222, p. 4; Lietuvos vaikų viltys pildosi gerų žmonių dėka http://www.sveikaszmogus.lt/Kitos_sveikatos_temos-1338 (žiūrėta 2017 07 15)

1992.7.16.

*Oponeite
palaikymui
m. p.*

LIETUVOS VAIKŲ VILTIS
Pagalba invalidams vaikams
LITHUANIAN CHILDREN'S HOPE
Committee to assist disabled children

BOARD of DIRECTORS

Regina Kulys PH.D.
President

Birute Jasaitis
Treasurer, also President
Lithuanian Human
Services Council, Inc.

Vaclovas Saulys M.D.
Vice President
for Medical Affairs

Julija Saulius M.S.W., A.C.S.W.
Vice President
for Social Programs

Aldona Smulskytis
Secretary

Grazina Liautaud
Fundraising

Algis Paulius M.D.
Orthopedic Consultant

Vytautas Dargis M.D.
Liaison-Shriners Hospital

Daiva Barsketis
Transportation Consultant

MEMBERS

Sister Margarita Bareika
Arunas Draugelis
Antanas Pauzuolis
Rev. Antanas Saulaitis S.J.
Julija Smilga
Marija Utz

Teresė Drūtys-Soliūnas
Coordinator
Lietuvos Vaikų Viltis
A division of
Lithuanian Human Services
Council of the U.S.A., Inc.

p. Marija Rudienė
BALFAS
2558 W. 69th Street
Chicago, IL 60629

Gerb. p. M. Rudienė:

„Lietuvos Vaikų Viltis“ gavo šiuos laiškus prašančius pagalbos – mes išsiuntėm p. Valei Jomantienei mūsų informacinį lydraštį, o Klaipėdos Aklujų ir silpnaregių socialinio ugdymo mokyklai negalim padėti. Gal BALFAS galėtų ištiesti jom pagalbos ranką? Linkime Jums sėkmės visuose darbuose ir dėkojame už visą Jūsų pagalbą.

Su pagarba,

Teresė Drūtys-Soliūnienė

Teresė Drūtys-Soliūnienė
„Lietuvos Vaikų Vilties“ koordinatorė

Priedai - laiškai /p. V. Jomantienės ir p. D. Balčiūnienės/

RECEIVED

JUL 19 1992

UNITED LITH RELIEF FUND
OF AMERICA

BALF D. 62 B. 25

*JAV LB kreivė rodo, kad
į Tarybą*

2711 W 71st Street Chicago, IL 60629 USA (312) 476-0664

LVV koordinatorės
T. Drūtys-Soliūnienės laiškas
BALF'o pirmininkei
M. Rudienei 1992 m.
liepos 16 d. LTSC/
PLA, BALF'o fondas,
d. 62, b. 25, l. n.

dijos skyriaus gydytojai ortopedai-traumatologai ir slaugytojos, gydytojai rehabilitologai, anesteziologai ir operacinių slaugytojos. Lietuvos medikams tai buvo naudinga, nes atsirado galimybė kelti kvalifikaciją. „Dabar Lietuvoje, – kaip 2008 m. pažymėjo Ortopedijos skyriaus vedėjas dr. Kęstutis Saniukas, – atliekamos tokios pat operacijos kaip ir Amerikoje“. Jis prisiminė, kad prieš 15 metų ortopedijos skyriuje

buvo atliekama 80 operacijų bei 800 konsultacijų, o šiuo metu intensyvumas yra padidėjęs neįtikėtinai – dabar atliekama 800 operacijų ir 8000 konsultacijų³⁵⁸.

Sunkiausiai sergantys vaikai iš Lietuvos galėjo nemokamai gydytis geriausiose JAV ligoninėse, daugiau nei 200 vaikų ten buvo operuoti³⁵⁹. Vaikus ir juos lydėjusius tėvus išlaikė komitetas: apgyvendindavo JAV LB Socialinių reikalų tarybos pastato patalpose, trumpai vadinamoje „Seklyčioje“. Savanoriai juos lankė, kvietė į savo namus, veždavo pas daktarus, rodė įdomesnes Chicago's vietas. Vieno vaiko ir kartu atvykstančio globėjo išlaikymas per mėnesį kainuodavo apie 1000 dol., įskaičiuojant ir kelionės išlaidas. Gydomo vidurkis – šeši mėnesiai³⁶⁰. LVV veikla gerokai sulėtėjo, kai 2005 m. *Shriner's* ligoninė atsisakė priimti vaikus iš Lietuvos (ir kitų kraštų) operacijoms ir gydymui be mokesčio. Nuo tada LVV Chicago'je nebevykdo ir aukų vajaus, bet iš turimų pajamų, reikalui esant, paremiamos atskiros ligoniukų šeimos bei Vilniaus operacinės specialūs projektai³⁶¹.

LVV komitetas Chicagoje skyrė lėšų medikamentams, vienkartinėms priemonėms, implantams, įvairioms metalinėms konstrukcijoms ligoninės Vaikų ortopedijos skyriuje gydomiems vaikams. 1993 m. B. Jasaitienė ir Jūratė Budrienė, atvykusios į Vilnių, Santaros universitetinėje ligoninėje oficialiai atidarė „Lietuvos vaikų vilties“ ortopedinę operacinę³⁶². LVV lėšomis buvo atnaujinti Vaikų ortopedijos ir Fizinės medicinos ir reabilitacijos skyriai, nupirkta reikiamos įrangos, įrengta moderni laboratorija. Kiek visa tai galėjo kainuoti? Anot dr. K. Saniuko, į visus šiuos pokyčius investuota 20-30 mln. JAV dolerių, skaičiuojant ir tiesiogiai, ir netiesiogiai (visos operacijos atliktos vaikams Amerikoje, jų gyvenimas, kelionės, o taip pat klinikoje atlikti remonto darbai)³⁶³. Keletas faktų. Pavyzdžiui, nuo 1994 iki 2004 m. organizacija LVV ligoninei nupirko medicinos priemonių už daugiau nei 1,6 mln. litų. Beveik tiek pat pinigų organizacija skyrė ligoninės remontui. JAV lietuvių duomenimis, per pirmąjį dešimtmetį nuo organizacijos įsikūrimo LVV komitetas suteikė pagalbos daugiau kaip už 7 mln. dol. Įrangą ir instrumentų siuntas nemokamai persiūsdavo *Lithuanian Mercy Lift*³⁶⁴. Be to, už asmeninius G. Liautaud pinigų – 600

358 *Ten pat.*

359 Šmulskštienė, A. Iš „Lietuvos vaikų vilties“ padangės. *Draugas*, 2008, lapkričio 14, nr. 222, p. 4.

360 *JAV LB penki dešimtmečiai 1951-2002. Auksinis jubiliejus*. Vyr. redaktorius ir sudarytojas Balys Raugas. Vilnius: Standartų spaustuvė, 2003, p. 581; Jasaitienė B. JAB LB Socialinių reikalų taryba. Pagalba lietuviui. *Draugas*, 1993, spalio 9, nr. 195, p. 4.

361 *JAV lietuvių bendruomenės Krašto valdybos veiklos ataskaita. 2013 m. spalio 11-13 d.d.* Detroit, Michigan, p. 16.

362 Jasaitienė, B. „Lietuvos vaikų vilties“ daktarų ir kitų komiteto narių kelionė. *Draugas*, 2002, kovo 30, nr. 62, p. 5.

363 Lietuvos vaikų viltys pildosi gerų žmonių dėka http://www.sveikaszmogus.lt/Kitos_sveikatos_temos-1338 (žiūrėta 2017 07 15)

364 *JAV LB penki dešimtmečiai 1951-2002. Auksinis jubiliejus*. Vyr. redaktorius ir sudarytojas Balys Raugas. Vilnius: Standartų spaustuvė, 2003, p. 582.

„Lietuvos vaikų viltis“ atstovai krauna į talpintuvą paramą Lietuvai. Pirmoje eilėje iš kairės: Antanas Valavičius, Genutė Dainienė, Algis Čepėnas, Jurgis Bubnys, Viktorija Valavičienė ir Kazimieras Rožanskas; antroje eilėje iš kairės: Marija Didžiulienė, Ričardas Bendoraitis, Ričardas Berieta, sunkvežimio vairuotojas. „Draugo“ redakcijos archyvas

tūkst. litų – pakeisti visos vaikų ligoninės langai. 2006-2007 m. ligoninės Fizinės medicinos ir reabilitacijos skyriaus renovacijai ir kineziterapijos priemonėms bei įrangai įsigyti skyrė 150 tūkst. dol. ir 28 tūkst. litų³⁶⁵ ir t.t. Pasak skyriaus vedėjos dr. Juditos Doveikienės, komiteto finansuojamos specialistų stažuotės JAV ir bendradarbiavimas reabilitacijos srityje visiškai pakeitė požiūrį į problemą. Dabar turime žinių ir priemonių, – sako gydytoja³⁶⁶.

LVV komitetas Chicago'je per metus surengdavo tris vėjus pagrindinėms lėšoms telkti: Motinos dienos, Kalėdų ir šampano vakarą. Dirba nemažai savanorių, tačiau jos branduolys nuo pat pradžių buvo kelios JAV lietuvės ir lietuviai: Irena Blinstrubienė, Jūratė Budrienė, dr. Vytautas Dargis, Liucija Hofmanienė, Marija Kriauciūnienė, Giedrė Mereckienė, Aldona Šmulskštienė, Dana Kaunienė, Alė Kėžalienė, Rūta Jucaitė, J. Smilgienė, Antanas Valavičius bei kt.³⁶⁷ Organizacijos pirmininkė G. Liautaud už paramą Lietuvos žmonėms bei aktyvią lietuvių išėivijos visuomeninę, labdaros veiklą 1998 m. buvo apdovanota LDK Gedimino III laipsnio ordinu, o 2002 m. už savo labdarinę veiklą pelnė Lietuvos metų moters titulą³⁶⁸.

Los Angeles skyrius susikūrė 1992 m. Minint skyriaus veiklos 25-metį Šv. Kazimiero lietuvių parapijos didžiojoje salėje buvusi ilgametė pirmininkė

365 JAV medikai vaikams atliks sudėtingas stuburo, klubo ir pėdos operacijas (ELTA, 2005 m. kovo 1 d.) <http://sveikata.delfi.lt/archive/article.php?id=6146924> (žiūrėta 2017 07 16); Lietuvos vaikų vilties Čikagos komiteto rūpesčiu – žymiausi JAV ortopedai ir atnaujintas Fizinės medicinos ir reabilitacijos skyrius VU vaikų ligoninėje (2008-02-20) http://emedicina.lt/lt/gydytojui/lietuvos_naujienuos/lietuvos_vaiku_vilties_cikagos_komiteto_rupesciu_zymiausi_jav_ortopedai_ir_atnaujintas_fizinės_medicinos_ir_reabilitacijos_skyrius_vu_vaiku_ligoninėje (žiūrėta 2017 07 16)

366 *Ten pat.*

367 Jasaitienė, B. JAB LB Socialinių reikalų taryba. Pagalba Lietuvai. *Draugas*, 1993, spalio 9, nr. 195, p. 4.

368 Vaikų ligoninėje – garbūs svečiai. *Santariškių medicinos miestelio žinios*. 2011, liepa, nr. 14, p. 2.

Vaikų ligoninės direktorius prof. Juozas Raistenskis, gydytoja ortopedė-traumatologė dr. Dalia Galvydienė, Jim Liautaud, Gražina Liautaud, Antanas Vinkus (tuo metu buvo Ministro Pirmininko Algirdo Butkevičiaus patarėjas sveikatai), Vaikų ligoninės direktoriaus pavaduotoja dr. Sigita Burokienė, Rima Rozenbergaitė, „Lietuvos vaikų vilties“ komiteto pirmininkė Elena Gervickienė, 8 ir 9 – Jim Liautaud draugai (neatpažinti), Vaikų ligoninės Vaikų ortopedijos skyriaus vedėjas Šarūnas Bernotas. *Santaros klinikų Vaikų ligoninės archyvas*

Danguolė M. Navickienė kalbėjo: „Ne tik Santariškėse statėme vaikų ligoninės naujas patalpas, bet ir iš Lietuvos vežėme po nudegimų ir įvairių traumų apleistus vaikus, kurie čionykštėse ligoninėse taisė savo išvaizdą; sudarėme sąlygas stažuoti Amerikos universitetuose ir ligoninėse Lietuvos gydytojams, siuntėme Amerikos ligoninių padovanotus vaistus, aparatūrą, ypatingus prietaisus ir medikamentus. Šios dienos mūsų baliaus vėjus yra 25-asis. Per tuos metus padarėme darbų už suaukottus 3 milijonus dolerių. Didžiausia pagarba jums, kurių triūsas nenuėjo veltui, tą rodo vaikų sveikatos rodikliai Lietuvoje“³⁶⁹.

LVV Los Angeles skyriaus atstovai, norėdami žinoti, kam labiausiai reikalinga medicininė pagalba, bendradarbiauja su Lietuvos sveikatos, Švietimo ir mokslo, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijomis. Suaukottos lėšos nelaikomos bankuose, o iš karto nukreipiamos paramai. Visada reaguojama į prašymus ir daroma viskas, kad būtų palengvinta sergančio vaiko būklė ir ligoninei parūpinta reikiama įranga³⁷⁰. Nuo 1992 iki 2002 metų pabaigos Los Angeles gydėsi iš viso 24 vaikai. Tuo metu ligoniai ir juos lydintieji asmenys buvo globojami LVV skyriaus narių³⁷¹. 2002-2003 m. Vaikų ligoninėje Vilniuje operavo ir konsultavo ligonius dėl nudegimų, skaitė pas-

369 Gasparonienė, R. „Lietuvos vaikų vilties“ 25-asis jubiliejinis pokylis. *Draugas*, 2017, liepos 1, nr. 76, p. 5.

370 *Ten pat.*

371 *JAV LB penki dešimtmečiai 1951-2002. Auksinis jubiliejus*. Vyr. redaktorius ir sudarytojas Balys Raugas. Vilnius: Standartų spaustuvė, 2003, p. 582.

kaitas, mokė gydytojus, kaip gydyti ir slaugyti tokius ligonius, vienas geriausių JAV plastinės rekonstrukcijos chirurgų J. Domanskis³⁷². 2008 m. Vilniaus universitetinės Vaikų ligoninės onkohematologijos skyriui buvo nupirkti siurbliai valdomai anelgezijai ir paciento pervežimo neštuvai; Ramunės ir Gintauto Vitkų dovanos dėka buvo įrengtos trys modernios palatos su ventiliacija; traumatologijos skyriui nupirkta naujausios technologijos lazerinis dopleris nudegimų ir žaizdų gyliui nustatyti – vienintelis toks aparatas Rytų Europoje ir 40-asis pasaulyje. Tai jau leido vaikus su sunkiais nudegimais nebesiųsti į JAV, o moderniais būdais gydyti Lietuvoje. Buvo gautas prašymas padėti suremontuoti Neišnešiotų naujagimių skyrių. Visa tai kainavo 0,6 mln. dol., kuriuos surinko LVV Los Angeles skyriaus rėmėjai³⁷³.

Vykdomi ilgalaikiai projektai: dantų gydymas Lietuvos našlaičiams; tolesnė parama Vilniaus ligoninei Santariškėse; parūpinimas vaistų, kurių negaunama Lietuvoje; mokestis už vaikų dantų gydymą, kurio SODRA nekompensuoja. Naujas projektas – remti Kauno vaikų ligų kliniką. Trumpalaikiai projektai: nupirkta aparatūros odontologijos klinikai už 16 tūkst. dol.; rūpinamasi gydytojų stažuotėmis; nupirkta šimtai žaislų, kurie ramina mažuosius pacientus; perkami ir siunčiami vaistai vaikų sklerozei gydyti³⁷⁴. O kai Vilniuje, Santaros klinikoje, buvo įkurtas Vaikų ligoninės paramos fondas, tarp steigėjų buvo Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus ir LVV Los Angeles skyrius³⁷⁵.

Skyriaus aktyvistai: Sigita Adams, Laima Jarašiūnienė, Ingrida ir Julius Jodeliai, Jurgis Joga, Violeta ir Mindaugas Gedgaudai, Monika Kiznienė, Raimonda ir Ričardas Kontrimai, Jonas Navickas, Giedrė Petraitienė, Dalilė ir Antanas Polikaičiai, Laima ir Ričardas Ringai, Angelė ir Vytautas Vaičiakauskai, Rymantė Vizgirdaitė, Romas Žemaitaitis, dabartinė skyriaus pirmininkė Rasa Šilkaitienė³⁷⁶ ir kt.

Danguolė Navickienė Vaikų ligoninėje su gydytojomis pas naujagimius. Santaros klinikų Vaikų ligoninės archyvas

372 Vaikų ligoninėje – garbūs svečiai. *Santariškių medicinos miestelio žinios*. 2011, liepa, nr. 14, p. 2.

373 Vaikų nudegimai gydomi ir taikant dirbtinę odą http://www.respublika.lt/lt/naujienos/mokslas/sveikata/vaiku_nudegimai_gydomi_ir_taikant_dirbtine_oda/print1 (žiūrėta 2017 07 16); Gasparonienė, R. Los Angeles Lietuvos vaikų vilties komiteto veikla 2008-2009 metais. *Draugas*, 2009, gegužės 21, nr. 96, p. 5.

374 Gasparonienė, R. „Lietuvos vaikų vilties“ 25-asis jubiliejinis pokylis. *Draugas*, 2017, liepos 1, nr. 76, p. 5.

375 Apie gerumo sparnus bei abipusį džiaugsmą ir duoti, ir gauti <http://www.vlmedicina.lt/lt/apie-gerumo-sparnus-bei-abipusi-dziaugsmą-ir-duoti-ir-gauti> (žiūrėta 2017 07 16)

376 Gasparonienė, R. „Lietuvos vaikų vilties“ 25-asis jubiliejinis pokylis. *Draugas*, 2017, liepos 1, nr. 76, p. 5.

Buvusi ilgametė pirmininkė D. Navickienė 2006 m. buvo apdovanota ordinu „Už nuopelnus Lietuvai“, 2016 m. – Lietuvos Respublikos Seimo Garbės raštu, o 2014 m. ji kartu su Gražina Liautaud apdovanotos Užsienio reikalų ministerijos įsteigta nominacija „Už viso gyvenimo nuopelnus“³⁷⁷.

9. Kitos organizacijos, fondai ir rėmėjai

Kazickų šeimos fondas

Tai bene geriausiai Lietuvoje žinomas fondas, remiantis pačius įvairiausius projektus ir siekiantis padėti Lietuvos žmonėms. Kazickų šeimos fondo (*Kazickas Family Foundation, Inc.*) internetiniame puslapyje sakoma: „Kazickų šeima trokšta sukurti geresnį pasaulį tiek dabartinei, tiek ateities lietuvių kartoms“³⁷⁸. Fondas veikia nuo 1998 m. New York'e, o nuo 1999 m. – Vilniuje. Fondo steigėjas buvo dr. Juozas Petras Kazickas (1917-2014), garsus išėivijos verslininkas, mecenatas. Grįžęs į Lietuvą 1991 m. įkūrė pirmąją Baltijos šalyse privataus kapitalo telekomunikacijų bendrovę „Litcom“ (vėliau – „Omnitel“), pritraukė į Lietuvą stambius investuotojus iš JAV: *Philip Morris, Coca-Cola, Motorola*, taip pat koncerną *Williams*. Nenuilstamai rūpinosi Lietuvos nepriklausomybės stiprinimu: konsultavo, organizavo Lietuvos vadovų susitikimus su JAV ir Vakarų Europos valstybių vadovais, rengė JAV finansų fondų atstovų vizitus į Baltijos šalis³⁷⁹.

Fondas pagrindinį dėmesį skiria švietimui ir socialiniams projektams, taip pat remia kultūros, sveikatos apsaugos, religines ir labdaros organizacijas. Fondo misija ankstyvaisiais metais buvo sukoncentruota į švietimą ir technologijas – 1998 m. pradėtas projektas „Mokykla – informacinei Lietuvai“. Iki 2007 m. kompiuterių klasėmis buvo aprūpinta beveik 300 Lietuvos mokyklų, padėta apmokyti mokytojus. Fondas tam reikalui skyrė 4,5 mln. litų. 2005 m. fondas, bendradarbiaudamas su Kauno technologijos universitetu, organizavo J. Kazicko moksleivių kompiuterinių konkursus, į kuriuos gausiai renkasi Lietuvos moksleiviai³⁸⁰. Ir tiems, kurie gerai pasirodo, stojant į universitetus suteikiama papildoma balų. 1998 m. J. Kazickui

377 Globalios Lietuvos apdovanojimai – ilgametėms Vaikų ligoninės rėmėjoms <http://www.santaroszinios.lt/blog/globalios-lietuvos-apdovanojimai-ilgametems-vaiku-ligonines-remejoms/> (žiūrėta 2017 07 16); Gasparonienė, R. Los Angeles sukaktuvinis „Lietuvos vaikų vilties“ pokylis. *Draugas*, 2016, balandžio 9, nr. 42, p. 4.

378 Apie Mus <http://www.kff.lt/Apie-Mus-973.html> (žiūrėta 2017 07 28)

379 Mirė garsus išėivijos verslininkas J. Kazickas (2014 m. liepos 10 d.) http://www.rspublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos_lietuvos_zinios/mire_garsus_iseivijos_verslininkas_jkazickas/print.1 (žiūrėta 2017 07 28)

380 Kompiuteriai Mokykloms <http://www.kff.lt/Kompiuteriai-Mokykloms-951.html> (žiūrėta 2017 07 28)